

Norges handelspartnere

et historisk overblikk over varehandelen fra 1866 til i dag

Kurt Åge Wass

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2026/1

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 22. januar 2026

ISBN 978-82-587-2065-9 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	.

Forord

Norges handel med andre land har en lang historie, og har utvilsom vært av avgjørende betydning for utviklingen av landet. De første systematiske statistiske oversikter over Norges handel med andre land kan føres tilbake til første del av 1800-tallet. For årene fra 1828 fram til 1865 er imidlertid kun mengdetall tilgjengelig. Verditall ble først publisert fra og med 1866. For en nærmere oversikt vises det her til en artikkel publisert i 2025, [Wass \(2025\)](#) - Utarbeiding av utenrikshandelsstatistikk med varer – et historisk overblikk.

I 2025 ble det gjennomført et arbeide i Statistisk sentralbyrå med å digitalisere de historiske tidsseriene for Norges varehandel, og disse er nå gjort tilgjengelig i statistikkbanken. I denne rapporten som nå publiseres er dette rikholdige datagrunnlaget benyttet for å se på hvilke land har vært våre viktigste handelspartnere fra 1866 og hvordan dette har utviklet seg fram til våre dager.

Forfatteren takker kolleger fra seksjon for utenrikshandel.

Statistisk sentralbyrå, 14. januar 2026.

Lasse Sandberg

Sammendrag

I denne rapporten gis det et overblikk over Norges sentrale handelspartnere i varehandelen med utlandet fra året 1866 og fram til i dag. Statistisk sentralbyrå har i løpet av 2025 digitalisert og publisert historiske tidsserier for varehandelen med utlandet. Dette rike datagrunnlaget er i denne rapporten benyttet, og forhåpentligvis kan lesere inspireres til selv også å benytte dataene.

Perioden 1866 fram til i dag er en lang periode, og i denne perioden har det skjedd mye som også reflekteres i statistikken. Denne rapporten kan selvfølgelig ikke omtale alt som har skjedd i løpet av alle disse årene. Mye har skjedd og i stikkords form kan peke på viktige hendelser som at den norske kronen ser dagens lys, at vi endrer måleenheter til meter og kilo, at vi opplever industrialisering, unionsoppløsning, norske skipsfart i både mot- og medvind, to verdenskriger, depresjon, olje og gass, pandemi etc.

Når man ser på de totale tall for Norges varehandel med utlandet og måler dette som andeler av den totale verdiskapingen (bruttonasjonalproduktet - BNP) er det åpenbart at handel med andre land har vært og er viktig for landet. Omfanget av varehandelen, altså summen av import- og eksportverdier ligger i det meste av perioden mellom 45 til noe over 50 prosent av BNP. Nyanser finnes selvsagt. I begynnelsen av perioden var handelen en god del lavere, men i løpet av årene fram til 1. verdenskrig steg omfanget av varehandelen jevnt fra noe over 30 prosent til omtrent 50 prosent av BNP. Mellomkrigstiden preges av vanskelige tider, også i utenrikshandelen. Fram til 2. verdenskrig reduseres utenrikshandelen med varer målt som andel av BNP til under 35 prosent, for så å stupe ytterligere under krigen. Et bunnpunkt når man i 1944, da andelen av BNP nede i omtrent 13 prosent.

Etter 2. verdenskrig øker handelen kjapt og markert ligger på rundt 45 prosent av BNP igjennom 1950- og 1960-tallet. Fra omtrent midten på 1970-tallet stiger varehandelen ytterligere og har ligget på andeler rundt 50 prosent – med noen større avvik de siste årene av perioden knyttet til større internasjonale hendelser som har påvirket norsk utenrikshandel som finanskrisen, pandemi og eksplosive gasspriser.

Ideelt sett burde man også inkludert handel med tjenester i en slik rapport. Eksempelvis fanges ikke opp de til dels betydelige eksportinntekter fra norsk skipsfart opp i denne rapporten. Grunnen til dette er manglende data, siden statistikk over handel med tjenester ble etablert mye senere enn for handel med varer.

Når man undersøker hvilke land som har vært og som er våre viktigste partnere i varehandelen, finner man en stor grad av stabilitet over de nesten 160 årene man ser på i rapporten. Storbritannia har i hele perioden vært en sentral handelspartner, spesielt på eksportsiden. En annen betydelig handelspartner gjennom hele perioden er Tyskland, og i tillegg har vi alltid byttet varer med våre nærmeste naboer Sverige og Danmark - naturlig nok kan man vel si. Andre europeiske land som kan nevnes i en slik sammenheng er Nederland, Frankrike, Belgia og Spania. Først i perioden og fram til 1. verdenskrig var også Russland også en nevnes som en betydningsfull handelspartner. USA har også vært en viktig handelspartner, spesielt etter de to verdenskrigene. Utover på 1960-tallet dukker et asiatisk land opp med en voksende handel med Norge - Japan.

Utover fra midten på 1990-tallet er endringen i handelen i selvfølgelig stor grad knyttet til at Kina kommer blir en stadig mer dominerende aktør. Kinas andel av importen stiger raskt og omtrent 6-dobles i løpet av 30 år. Til tross for dette, når man ser på den samlede verdi av handelen, er det fortsatt Storbritannia og Tyskland som er våre klart viktigste handelspartnere – som de var det i 1866.

Selv om antall land som det handles med har økt betydelig i perioden, foregår mesteparten av handelen med et relativt lite antall land – i dag som for 160 år siden.

Abstract

In this report, an overview is provided of Norway's key trading partners in the trade of goods with foreign countries from the year 1866 up to the present day. During 2025, Statistics Norway has digitized and published historical time series for foreign trade in goods. This rich data foundation has been used in this report, and hopefully readers will be inspired to make use of the data themselves as well.

The period from 1866 to today is a long one, and during this time much has happened, which is also reflected in the statistics. This report can, of course, not cover everything that has occurred over all these years. A lot has happened, and in brief we can point to important events such as the introduction of the Norwegian krone, the change to metric units, industrialization, the dissolution of the union with Sweden, Norwegian shipping in both headwinds and tailwinds, two world wars, depression, oil and gas, pandemic, etc.

When looking at the total figures for Norway's foreign trade in goods and measuring this as shares of total value creation (gross domestic product – GDP), it is clear that trade with other countries has been and remains important for the country. The scope of trade in goods, that is, the sum of import and export values, has for most of the period been between 45 and slightly over 50 percent of GDP. There are, of course, nuances. At the beginning of the period, trade was considerably lower, but over the years leading up to World War I, the scope of trade steadily increased from just over 30 percent to about 50 percent of GDP. The interwar period was marked by difficult times, also in foreign trade. Up to World War II, foreign trade in goods measured as a share of GDP fell to below 35 percent and then plunged further during the war. A low point was reached in 1944, when the share of GDP was down to about 13 percent.

After World War II, trade increased quickly and significantly, remaining around 45 percent of GDP throughout the 1950s and 1960s. From about the mid-1970s, trade in goods rose further and has remained at shares around 50 percent – with some larger deviations in recent years due to major international events that have affected Norwegian foreign trade, such as the financial crisis, pandemic, and explosive gas prices.

Ideally, trade in services should also have been included in such a report. For example, the considerable export revenues from Norwegian shipping are not captured here. The reason for this is lack of data, as statistics on trade in services were established much later than for trade in goods.

When examining which countries have been and still are our most important partners in trade in goods, we find a high degree of stability over the nearly 160 years covered by the report. The United Kingdom has throughout the entire period been a central trading partner, especially on the export side. Another significant trading partner throughout the period is Germany, and in addition we have always exchanged goods with our closest neighbours Sweden and Denmark – naturally, one might say. Other European countries that can be mentioned in this context are the Netherlands, France, Belgium, and Spain. Early in the period and up to World War I, Russia was also a notable trading partner. The USA has also been an important trading partner, especially after the two world wars. From the 1960s onward, an Asian country appears with growing trade with Norway – Japan.

From the mid-1990s onward, changes in trade are of course largely linked to China becoming an increasingly dominant player. China's share of imports rises rapidly and roughly sextuples over 30 years. Despite this, when looking at the total value of trade, the United Kingdom and Germany remain our clearly most important trading partners – as they were in 1866.

Although the number of countries we trade with has increased significantly during the period, most of the trade still takes place with a relatively small number of countries – today as 160 years ago.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	6
1. Innledning	9
2. Et første overblikk	10
3. Valutakurser	13
4. Verdensdeler – et overblikk	15
5. Sentrale land	17
6. EU og EFTA	19
7. Litt mer om ulike perioder	21
7.1. 1860-1890: Frihandel, industrialisering og skipsfart	21
7.2. 1890-1905: Unionsoppløsning og svensk proteksjonisme.....	22
7.3. 1905-1918: Selvstendighet og krig.....	23
7.4. 1919 – 1939: Mellomkrigstid og urolige år	24
7.5. 1940 – 1945: Okkupasjonsår	25
7.6. 1946 – 1970: Gjenreisningstid, industrialisering og tjenesteyting.....	26
7.7. 1971 – 1994: Oljealderen innledes	27
7.8. 1994 – 2023: Mer olje og gass, finanskriser, pandemi, krig, Kina	28
8. Avsluttende kommentarer	30
Referanser	32
Appendix A: Eksport og import for figurer i avsnitt 7	34
Figurregister	42
Tabellregister	44

1. Innledning

En inngang av det mer muntre slaget til denne artikkelen kan være en fotnote knyttet til den totale innførsel for året 2024 hentet fra den årlige publikasjonen over Norges Handel for året 1924:

¹ Ekskl. konjakk innført fra Frankrike for statens regning i henhold til traktat til en verdi av kr. 1 515 000 (inkl. frakt).

Om slike fotnoter ville blitt overveid benyttet i dag er usikkert, men fotnoten gir melding om at etterlevelse av sunne demokratiske statistiske prinsipper knyttet til åpenhet og etterprøvbarhet i statistikkproduksjonen var tidlig etablert i det Statistiske Centralbyrå.

I denne rapporten gis det et overblikk over Norges sentrale handelspartnere i varehandelen med utlandet fra året 1866 og fram til i dag. Statistisk sentralbyrå har i løpet av 2025 digitalisert og publisert historiske tidsserier for varehandelen med utlandet. For en nærmere beskrivelse henvises det til en [oversiktsartikkel](#) som ble publisert i juni 2025 der det blant annet gis en oversikt over de statistiske klassifikasjoner som ligger til grunn for de historiske tidsseriene. En annen interessant oversiktsartikkel over temaet utenrikshandel det kan vises til er [Rolsdorph og Thomassen \(snl.no\)](#). Det finnes i tillegg en god del litteratur om norsk økonomisk historie der utenrikshandelen beskrevet, f.eks. (Hodne og Grytten, 2000 og 2002).

I denne rapporten benyttes de historiske tidsseriene til å se noe nærmere på hvem våre viktigste handelspartnere har vært gjennom årene fra 1866 og fram til i dag, en periode på snart 160 år. De historiske tidsseriene er nå digitalisert og gjort tilgjengelig i [Statistikkbanken](#). Det sier seg selv at for en såpass lang tidsperiode er det ikke mulig å gå ned i alle detaljer som et slikt datagrunnlag gir mulighet for i en relativt kort rapport. Noe av hensikten med rapporten er slik sett også å pirre nysgjerrigheten til lesere for å dykke ytterligere ned i dette rikholdige materialet. I tillegg til de digitaliserte tidsseriene er også [alle publikasjoner](#) også digitalisert og tilgjengelig på Statistisk sentralbyrås nettsider dersom man vil dykke ned i det mest detaljerte materialet.

I tillegg til tidsserier som viser verditall for inn- og utførsel av varer fordelt på land og verdensdeler, er det også publisert tabeller som viser varegrupper og mengdetall. I denne rapporten ses det kun på de totale verditall og land/verdensdeler. Hvilke typer varer Norge handlet med kan være et tema for en annen rapport eller artikkel. Skulle man ønske ytterligere detaljer gir også de årlige publikasjonene verdifull informasjon om Norges handel. Disse publikasjonene er også digitalt tilgjengelig på [ssb.no](#). I sum gir dette materialet SSB nå stiller til rådighet i digital form muligheten for et godt statistisk innblikk i utviklingen av en sentral del av Norges økonomi over en relativt lang tidsperiode.

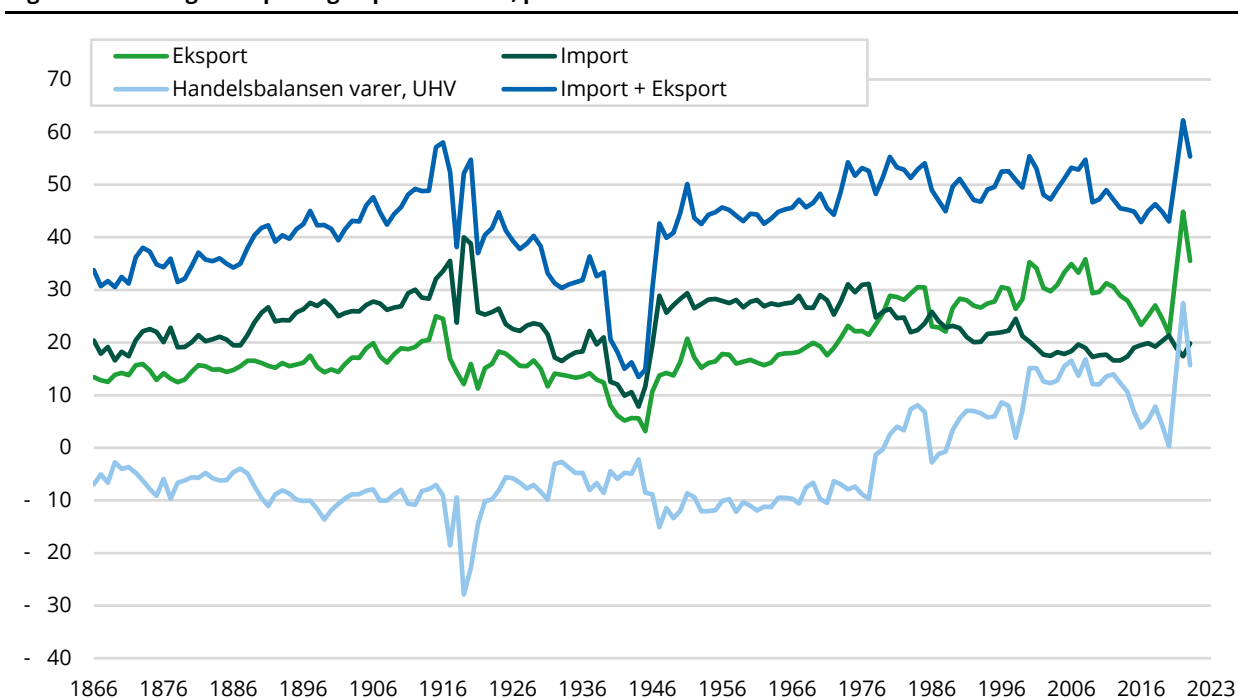
2. Et første overblikk

Det neppe noen nyhet å hevde at internasjonal handel har vært og er av stor betydning for et lite land som Norge med et relativt ensidig ressursgrunnlag. Til gjengjeld finnes noen av de (natur)ressursene man rår over i betydelig omfang, og utnyttelsen av disse har gitt – og gir – grunnlag for et omfattende varebytte med andre land. Denne vareeksporten har gitt Norge valutainntekter og derved mulighet til å importere et bredt spekter av varer og tjenester som vi ikke produserer selv. Som flere ganske riktig har påpekt, det er importen vi lever av og som er formålet med eksporten. Eksport er jo i prinsippet en omveisproduksjon for å få tilgang til utenlandske varer (og tjenester) for innenlandsk anvendelse.

I denne rapporten identifiseres derfor de viktigste handelspartnere hovedsakelig ut ifra den relative verdien av det totale varebyttet med de respektive land.

Dette til tross, kan man få et inntrykk av at det er eksporten som oftest tiltrekker seg mest oppmerksomhet. I tillegg er det mye fokus på differansen mellom eksport og import mellom land – den såkalte handelsbalansen. Dette er i seg selv et viktig tema, men ikke i et hovedfokus i denne rapporten. For ordens skyld viser figur 2.1 under utviklingen i Norges vareeksport og -import samt handelsbalansen for varer i perioden 1866-2023 målt som prosentvise andeler av bruttonasjonalprodukt (BNP). Handelen med tjenester er altså her ikke medregnet.

Figur 2.1 Norges eksport og import av varer, prosent av BNP. 1866-2023

Kilder: Norges Bank - Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003, Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [09189: Makroøkonomiske hovedstørrelser 1970 – 2024](#), [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

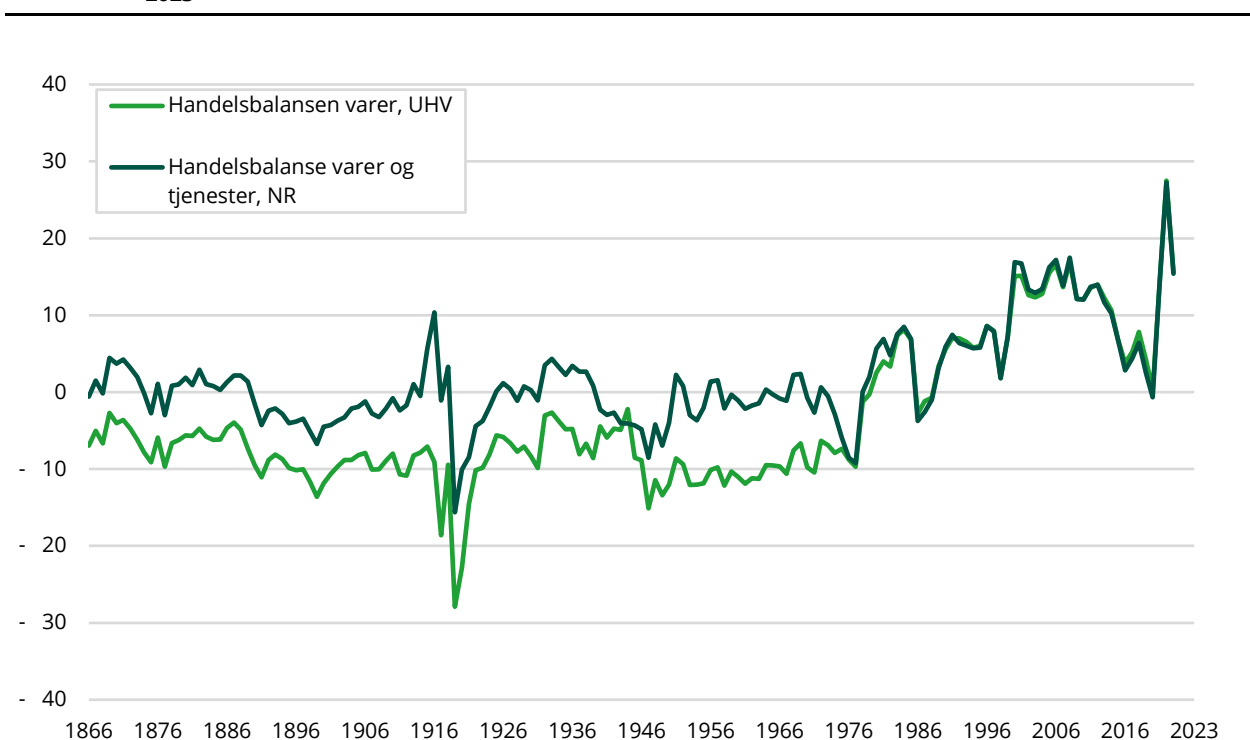
Figur 2.1 viser for det første at når man summerer verdien av eksport og import utgjør dette en svært høy andel av BNP, noe som antyder viktigheten av utenrikshandel for Norge. Vi ser en sterk vekst fra 1866 fram til omtrent 1920. Fra 1920 faller handelen sterkt målt som andel av BNP, noe som med noen unntak varer ved fram til slutten av 2.

verdenskrig. Etter krigen tar handelen seg umiddelbart raskt opp og verdien av handelen ligger relativt stabilt på verdier omkring 50 prosent av BNP fram til i vår tid, riktig nok med noen år med større bevegelser slik som i de siste årene i perioden relatert til de eksplosive prisøkningene på gass i kjølvannet av Russlands invasjon i Ukraina. Tallene for varehandelen er her hentet fra varehandelsstatistikken (UVH).

Figur 2.1 viser også at verdien av vareimporten oversteg verdien av eksporten i hele perioden fram til 1980. Handelen med tjenester er her ikke medregnet, noe som hadde gitt et mer komplett bilde. Dette har sammenheng med at man mangler detaljerte historiske data for tjenestehandelen i sammenlignet med varehandelen. Egne statistikker for tjenestehandelen med utlandet kom først i gang noen år etter 2. verdenskrig. Imidlertid ble det utarbeidet Statistisk sentralbyrå historiske nasjonalregnskapstall for perioden 1865 – 1960 der man også beregnet aggregerte verdier for tjenestehandelen. Dette arbeidet ble publisert i 1966 ([Juul Bjerke 1966](#)). Senere er historiske nasjonalregnskapstall oppdatert og også beregnet for perioden 1830-1864. Dette er materialet er publisert i en publikasjon fra Norges Bank - Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003 ([Grytten 2004](#)).

I disse ovennevnte publikasjonene ble det beregnet, etter nasjonalregnskapsmessige føringsprinsipper, totaltall for hhv. import – og eksportverdien inkludert tjenestehandelen. Vi vet at spesielt skipsfarten ga betydelige bidrag i handelen med tjenester, som delvis – og vel så det dekket opp handelsunderskuddet med utlandet. Figur 2.2 under viser både handelsbalansen for varer slik den framkommer på bakgrunn av data i varehandelsstatistikken (UVH) og handelsbalansen samlet for vare og tjenester slik den framkommer etter nasjonalregnskapsmessige føringsprinsipper (NR).

Figur 2.2 Handelsbalanse for varer (UVH) og handelsbalanse for varer og tjenester (NR) i prosent av BNP, 1866-2023

Kilder: Norges Bank - Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003, Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [09189: Makroøkonomiske hovedstørrelser 1970 – 2024](#), [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en- , to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

Selv om det er noen metodiske ulikheter i databehandlingen indikerer figur 2.2 at et overskudd tjenestehandelen med utlandet har ofte oppveid i betydelig grad underskudd i handelen med varer. Dette er som nevnt i første rekke knyttet til inntekter fra skipsfarten.

En interessant observasjon i figur 2.2 er den sammenfallende utvikling fra omtrent 1976 i handelsbalansen for varer basert på data fra varehandelsstatistikken og den totale handelsbalansen slik den fremkommer i nasjonalregnskapet. Uten at det her går i dybden kan det pekes på at en direkte årsak kan knyttes til krisen man opplevde i skipsfarten i kjølvannet av oljekrisen i 1973 (se eksempelvis historiske klipp fra [Sjømannsforbundet.no](https://www.sjømannsforbundet.no)). I årene som fulgte gikk mange norske skip i bøyene og mange skip ble flagget ut, noe som hadde en betydelig negativ virkning på norske eksportinntekter fra skipsfarten (tjenester). Denne utviklingen blir delvis reversert i 1987 ved opprettelsen av et nytt skipsfartsregister i Norge – Norsk Internasjonalt skipsregister.

Til tross for at skipsnæringen etter hvert hentet seg inn igjen, blir handelen med (skipsfarts)tjenester relativt sett av mindre betydning etter hvert som eksportinntektene fra olje- og gassproduksjonen øker og blir den dominerende del av utenrikshandelen.

Tabell 2.1 under viser handelsbalansen for varer basert på utenrikshandelsstatistikken for varer med noen av de mest sentrale landene har vært i noen utvalgte år spredt over perioden.¹

Tabell 2.1 Handelsbalansen for varer basert på utenrikshandelsstatistikken med varer med noen av de mest sentrale handelspartnere har vært i noen utvalgte år i perioden fra 1866 - 2023, målt i prosent av BNP.

	1866	1886	1906	1926	1947	1966	1986	2006	2020	2021	2022	2023
Alle land	-7,0	-4,7	-7,9	-5,8	-15,1	-9,7	-2,8	16,5	0,3	14,3	27,5	15,7
Danmark	-2,0	-0,7	-0,7	-1,1	-0,3	-0,3	-0,8	0,0	-0,2	0,0	0,3	0,8
Frankrike	0,7	0,6	0,3	0,1	-0,3	-0,3	-0,3	2,2	0,4	2,0	3,7	1,5
Japan	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	-1,1	-1,6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2
Kina	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	-0,6	-0,9	-0,7	-1,3	-1,6
Nederland	0,7	0,1	0,7	-0,8	-0,2	-0,7	0,4	2,8	1,4	1,8	2,1	2,0
Storbritannia	-1,7	-0,1	0,0	0,4	-3,6	-0,4	4,1	8,2	2,6	6,2	9,3	5,9
Sverige	-0,1	-0,4	-2,0	-0,6	-1,0	-2,4	-2,3	-0,5	-0,2	0,3	0,5	0,7
Tyskland	-4,1	-3,6	-4,2	-2,9	-0,2	-2,0	0,0	1,8	0,2	4,7	10,4	4,5
USA	0,0	-0,6	-0,7	-1,3	-6,5	-0,5	-0,5	1,0	-0,6	-0,4	-0,2	-0,3
Andre	-0,4	0,1	-1,4	-0,1	-3,2	-1,8	-1,7	1,8	-2,3	0,4	2,9	2,2

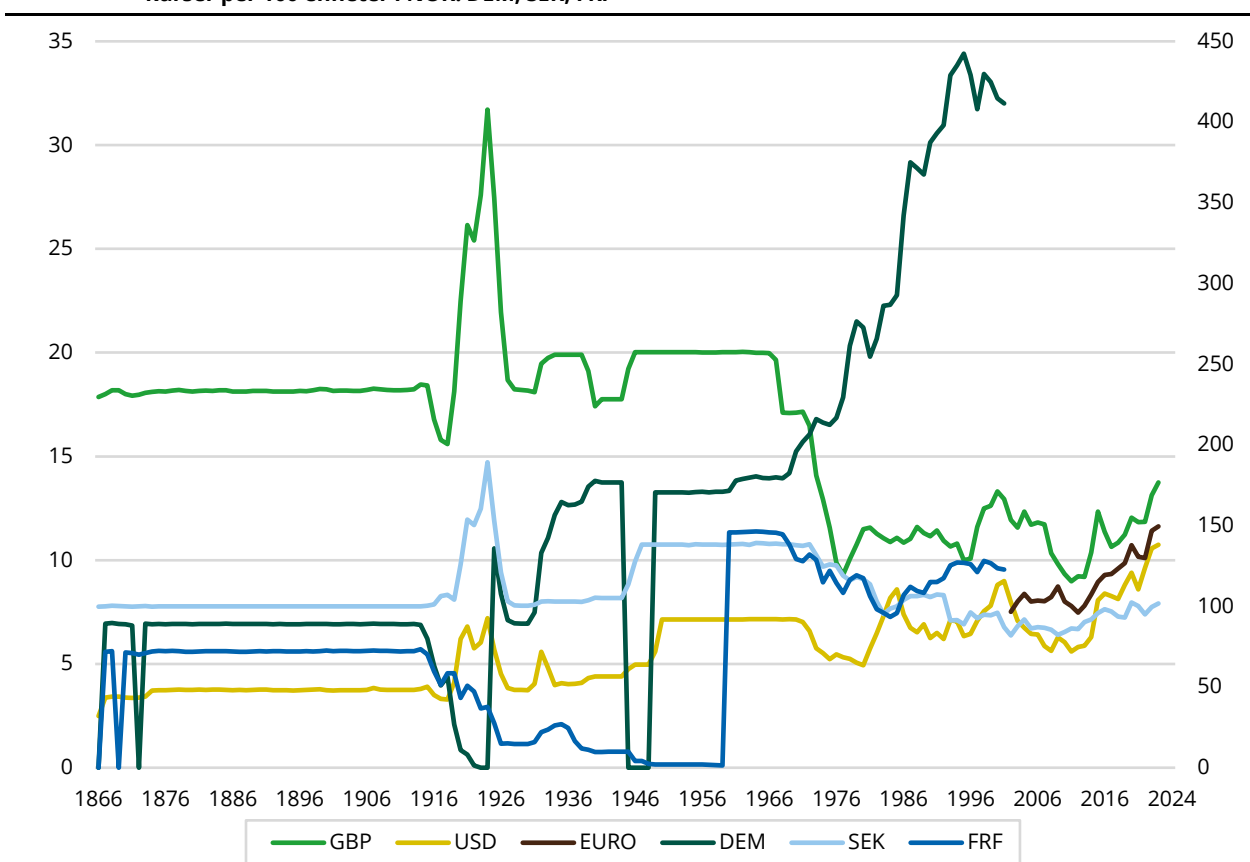
Kilder: Norges Bank - Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003, Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [09189: Makroøkonomiske hovedstørrelser 1970 – 2024](#), [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

¹ Tall for Storbritannia inkluderer fram til og med 1906 også tall for Irland. For perioden 1949 til 1990 er tall for Øst-Tyskland ikke inkludert i tall for Tyskland.

3. Valutakurser

Et poeng som er relevant å nevne i forbindelse med internasjonal handel er de valutaer det handles i, og endringer i kursene. Eksempelvis er amerikanske dollar (USD) oppgjørsvaluta for norsk olje, mens for gass anvendes hovedsakelig euro og britiske pund (GBP). Endringer i forholdet mellom norske kroner (NOK) og USD vil derfor påvirke verdien av norsk olje- og gasseksport målt i NOK. En svekkelse av norske kroner mot en annen valuta som også er oppgjørsvaluta, vil føre til at eksportverdien blir høyere målt i norske kroner. På samme vis vil importverdiene målt i norske kroner øke. For en oversikt over historiske valutakurser vises det til Norges Bank. Figur 3.1 under illustrerer utviklingen i noen av de mest sentrale valutaer målt mot NOK. Merk at helt i starten av perioden mangler det data for tysk valuta for årene 1866 og 1872, og franske data mangler for årene 1866 og 1869.

Figur 3.1 Historiske valutakurser 1866-2024. Venstre akse, kurser per 1 enhet i NOK: GBP, USD, EURO. Høyre akse, kurser per 100 enheter i NOK: DEM, SEK, FRF

Kilde: Norges Bank - Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003.

Figuren viser flere interessante forhold, og under noen enkelte utvalgte poenger:

- **Pari-politikk og krigsoppgjør:** Tiden etter første verdenskrig preges av krigsoppgjør og pari-politikk, dvs. gjeninnførsel av gullstandarden fra før 1914 der penger hadde en fast vekt og verdi i gull. Dette var ment å skulle bringe valutakursene tilbake til førkrigsnivået. Resultatet var imidlertid at valutaene til landene som ikke hadde blitt satt vesentlig tilbake som følge av krigen i styrket seg betydelig. Dette gjaldt i første rekke Storbritannia og USA, og delvis også Sverige. For

landene som hadde blitt mer direkte påvirket av krigen var det motsatt. De franske og tyske valutaene stupte i verdi – noe man ser i figuren.

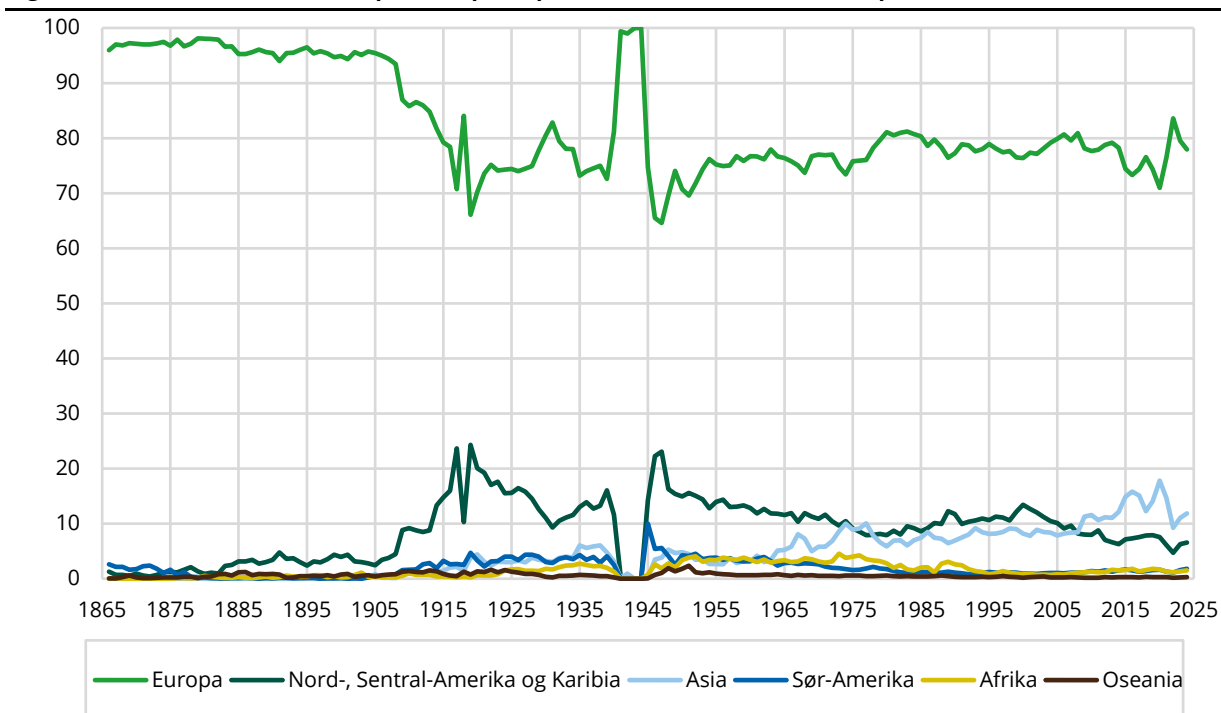
- **Skandinavisk valutaunion:** Fra 1875 fram til 1915 hadde man en skandinavisk valutaunion, som sikret stabile kurser mellom de skandinaviske valutaene. Dette forklarer den uendrede kurs mot SEK i figuren for denne perioden. Etter at valutaunionen opphørte ser man i figuren at den svenske kronen (SEK) styrket seg betydelig mot NOK fram mot midten av 1920-årene for så å svekke seg og legge seg på et nivå noe over 100 NOK. Etter 2. verdenskrig ser man igjen styrking av SEK mot NOK noe som vedvarte til begynnelsen av 1970 årene som innledet en svekkelse av SEK som varte fram til de første årene av 1990-tallet. Siden den gang har forholdet NOK/SEK vært rimelig stabil.
- **Tysk hyperinflasjon:** For den tyske valutaen ser man en dramatisk svekkelse i årene etter 1. verdenskrig med hyperinflasjon inntil man i 1924 innførte den nye valuta «Reichmark». I årene under 2. verdenskrig er det ikke oppgitt offisielle valutakurser for den tyske valutaen. I 1948 ble Reichmark erstattet med Deutsche Mark (DEM) i Vest-Tyskland, og fram til innføringen av euro i 2002 ser man en sterk vekst i den tyske valutaen målt mot NOK.
- **Lang nedtur for fransk valuta:** For franske franc (FRF) ser man en betydelig svekkelse fra omtrent 1. verdenskrig fram til etter 2. verdenskrig. Da hadde den franske valutaen blitt omtrent verdiløs. I 1960 innførte man derfor en «ny franc» hvor kursen ble satt til 100 ganger den forrige, noe som forklarer «hoppet» i figuren for FRF dette året.
- **Svekkelse av GBP og devaluering:** Videre ser man en betydelig svekkelse i GBP i 1967. Dette hadde en sammenheng med en betydelig devaluering av GBP dette året for å motvirke utfordringer knyttet til blant annet handelsunderskudd og lav økonomisk vekst.
- **Euro gjør sitt inntog:** Euroen ble i januar 2002 tatt i alminnelig bruk, selv om den hadde vært i bruk for en del elektroniske transaksjoner allerede fra 1999. Kanskje verdt å få med seg er at ved innføringen av euro ble DEM konvertert til en kurs på 1,96 per euro mens for FRF ble den satt til 6,56. Det kan til slutt nevnes at kursen på den danske kronen styres etter en fastkurspolitikk mot euro. Tidligere hadde danskene ført en lignende fastkurspolitikk mot DEM siden 1980-tallet.

For mer informasjon og forklaringer om forhold omkring penge- og valutapolitiske forhold kan det vises det til blant annet publikasjonen fra Norges Bank - [Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003](#).

4. Verdensdeler – et overblikk

Et første perspektiv å betrakte varehandelen med omverdenen på kan være å dele omverdenen inn i verdensdeler. I varehandelsstatistikken deles det inn i Europa, Nord-, Sentral-Amerika og Karibia, Asia, Sør-Amerika, Afrika og Oseania, se figur 4.1 under som viser de ulike verdensdelers andel av den totale varehandel.

Figur 4.1 Total varehandel (eksport + import), prosentvis andel av total verdi per verdensdel, 1866-2024

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

Fra midten av 1860-årene og frem til noen år inn i det 20. århundre forgikk den norske handelen med utlandet i hovedsak i Europa, selv om det var noe - og i økende grad, handel med Nord-Amerika. Sør-Amerika var ellers ikke uviktig siden blant annet kaffe ble importert herfra, i hovedsak fra Brasil. Fra omtrent 1905 og fram til 1919 øker betydningen av handelen med Nord-Amerika kraftig. Et unntak er året 1918. Dette hadde sammenheng med utviklingen av krigen der Tyskland i økende grad senket handelsskip med ubåter og miner, noe som rimelig nok vanskeliggjorde transport av varer sjøveien. Dette gjenspeiles også i forordet til SSBs publikasjon for Norges handel for dette året hvor man kan lese:

I tilleggstabell c er på lignende måte som i de to foregående årganger inntatt en opgave over skibe og ladninger som på vei fra Norge til utlandet er torpedert eller minesprengt i året.

Etter krigen tar handelen med europeiske land seg opp igjen, men den relative andelen for verdensdelen når aldri de høyder som før 1905 – naturlig nok med unntak av 2. verdenskrig. Handelen med Nord-Amerika, relativt sett, svekkes i de første etterkrigsårene mens den styrkes fra rundt 1930 fram mot 2. verdenskrig. Man kan observere at også handelen med andre verdensdeler øker noe fra starten på dette århundret fram til 2. verdenskrig.

I figur 4.1 ser man kun på relative andeler av handelen med de ulike verdensdeler. Dette skjuler selvfølgelig noen viktige poenger. Målt i løpende verdier, var det en sterk vekst i handelen med utlandet fram 1921. Samtidig så vi foran at det var store bevegelser i flere av de sentrale valutaene. 1921 er et dramatisk år der den samlede verdien av varehandelen med utlandet falt med nesten 50%, og innledet en vanskelig tid i Norge og mange andre land. Dette er det skrevet mye om og det er mange gode kilder som gir innsikt om denne perioden ([Wikipedia](#), [Eika 2008](#)).

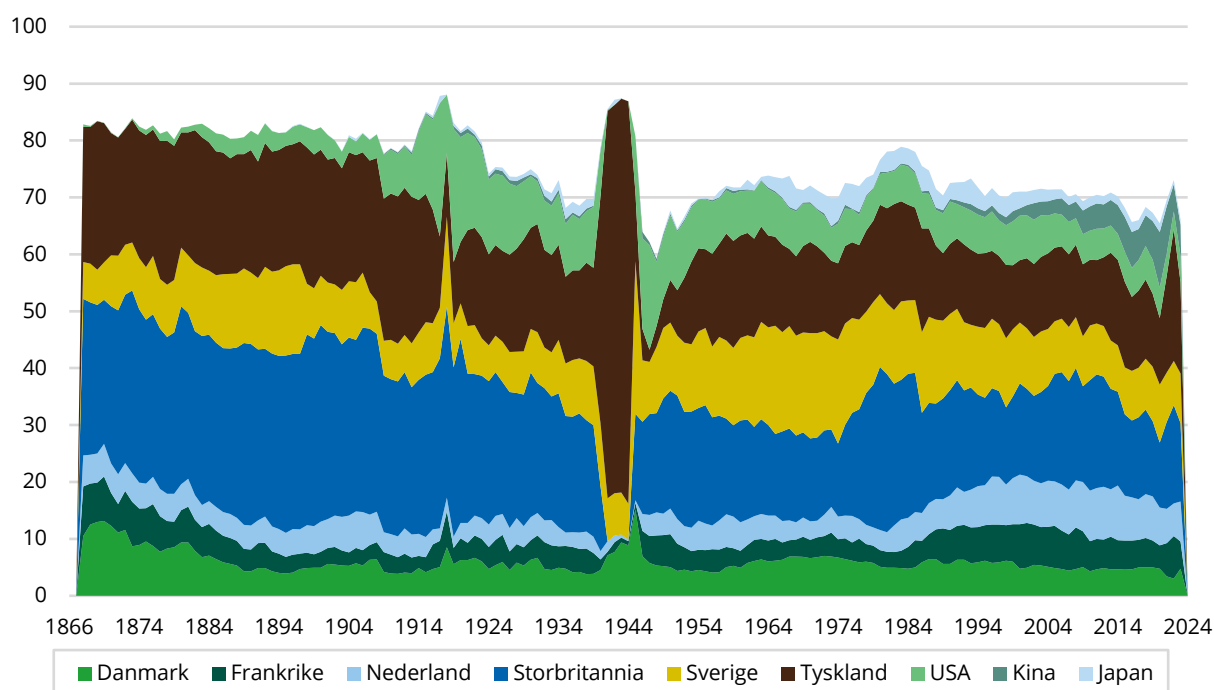
I årene under 2. verdenskrig er Norges handel i hovedsak en virksomhet som foregår mellom Norge og okkupasjonsmakten. I de første årene etter 2. verdenskrig var særlig amerikansk import viktig blant annet gjennom [Marshallplanen](#). Europa var allikevel relativt sett fortsatt den viktigste verdensdel for varehandelen. Den relative andel for Europa har vært ganske stabil siden 1950-tallet og fra til våre dager og har grovt sett ligget på mellom 75-80 prosent.

Nord-Amerika (dominert av USA) har hatt en fallende betydning i dette tidsrommet fra over 20 prosent like etter 2. verdenskrig til under 10 prosent de siste 20 årene. Et nytt trekk i handelen fra omtrent 1965 er at Asia som verdensdel blir viktigere, spesielt gjennom økt import fra Japan. Fra omtrent 1990-årene og framover blir Kina stadig mer sentral og i noen grad også Sør-Korea.

5. Sentrale land

I dette avsnittet gis det et overblikk over de mest sentrale land for norsk varehandel i perioden 1866-2023. Et generelt poeng kan er at det meste av handelen har foregått med relativt få land, og at denne gruppen av land har vært nokså stabil over tid. Et annet poeng er at disse sentrale landene er enten nær geografisk og/eller at de er store. Et siste poeng er at den relative betydning av denne gruppen land har svekket seg noe fra i overkant av 80 prosent av verdien av handelen de første 60 år av perioden fra 1866, hvorefter har denne andelen har falt til omtrent noe i overkant av 70 prosent – ved en grov gjennomsnittsbetraktning. Noen unntak finnes, og 2. verdenskrig representerer naturlig nok en svært «uvanlig» periode – noe som er godt synlig i figur 5.1 under. Et interessant poeng, som kanskje ikke så enkelt kan leses ut av figuren, er at etter både 1. og 2. verdens krig øker den relative betydningen av handelen med våre naboer Sverige og Danmark. Dette kan formodentlig forklares med at produksjonskapasitet og transportmuligheter hos andre tradisjonelt viktige handelspartnere ikke var på plass umiddelbart etter krigene.

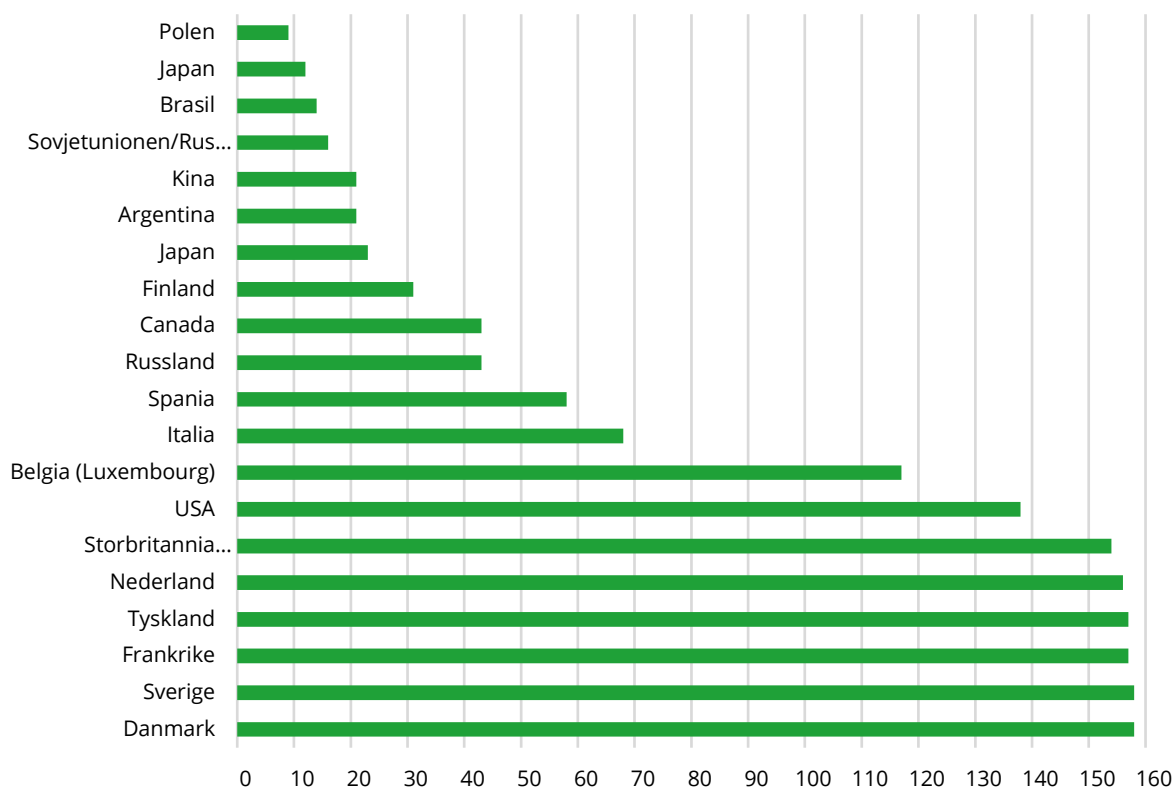
Figur 5.1 Total verdi av norsk varehandel fordelt på sentrale land, prosent. 1866-2023

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 - 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

Figur 5.2 under viser en rangering av land etter hvor mange år de enkelte land var blant de 10 landene med høyest andel av den totale verdi av varehandelen. Maksimalt antall år er 158 år (1866-2023). Irland og Luxembourg ble ført sammen med henholdsvis Storbritannia (fram til og med 1906) og Belgia (fram til og med 1987).

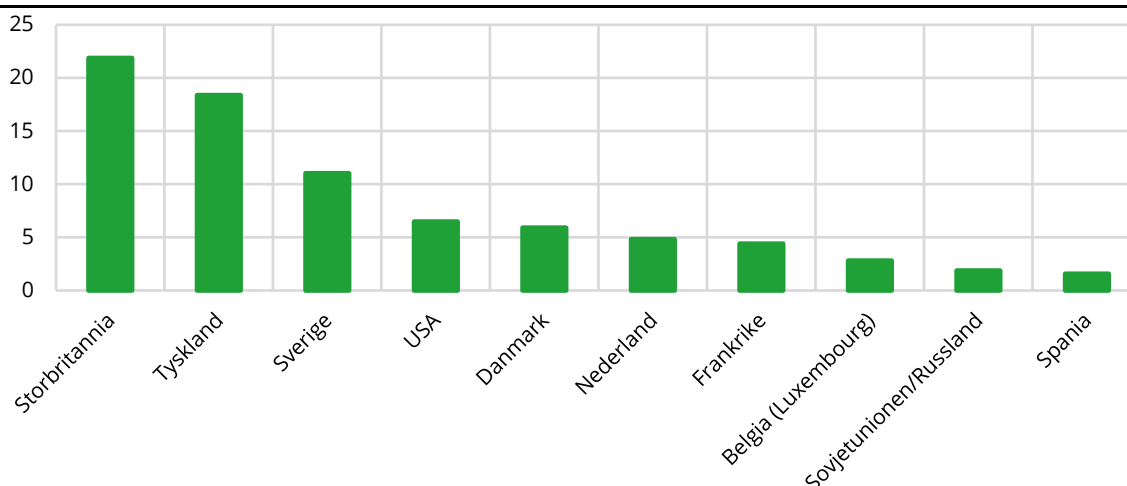
Figur 5.2 Land rangert blant topp 10 i minst 2 år, maksimalt 158 år. Grunnlag for rangering -prosentvis andeler av total verdi av varehandelen, 1866-2023

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

Et annen måte å belyse denne «viktigheten» på er å se på den gjennomsnittlige årlige prosentvis andelen av varehandelens totale verdi i disse årene, som i figur 5.3 under.

Figur 5.3 Land rangert etter gjennomsnittlige prosentvis andeler av total verdi (eksport + import) av varehandelen, 1866-2023

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

6. EU og EFTA

Norge har i perioden fra 1866 fram til i dag inngått flere ulike avtaler om handel med andre land. I nyere tid skiller to avtaler seg ut som særlig sentrale, og gis i dette avsnittet en kortfattet omtale.

I 1960 får vi EFTA-avtalen, som ble inngått ved opprettelsen av EFTA (European Free Trade Association) i 1960. Opprettelsen av EFTA i 1960 var mye etter initiativ fra Storbritannia som ikke hadde blitt ønsket inn i datidens EEC ved etableringen et par år tidligere. Med unntak av Sveits inngikk i 1994 EFTA-landene den vel kjente EØS-avtalen med EU.

Tabell 6.1 under viser den kronologiske utviklingen i EUs og EFTAs sammensetning siden organisasjonene trådte i kraft. For ordens skyld, benevnelsen av dagens EU var European Economic Community (EEC) fra opprettelsen i 1958. I 1968 endres dette til EC (European Communities) eller det Europeiske Felleskapet (EF) på norsk, og endelig til den Europeiske Union (EU) i 1993. EFTA har ikke skiftet navn, men sammensetningen av medlemsland har endret seg betydelig siden opprettelsen i 1960.

Tabell 6.1 Utvikling i EUs og EFTAs medlemmer

År	EU	Antall EU	EFTA	Antall EFTA
1958	Belgia, Frankrike, Tyskland (Vest), Italia, Luxembourg, Nederland	6		
1960			Østerrike, Danmark, Norge, Portugal, Sverige, Sveits, Storbritannia	7
1970			Inn: Island	8
1973	Inn: Danmark, Irland, Storbritannia	9	Ut: Danmark, Storbritannia	6
1981	Inn: Hellas	10		
1985	(Grønland)			
1986	Inn: Portugal, Spania	12	Ut: Portugal, Inn: Finland	6
1991			Inn: Liechtenstein	7
1995	Inn: Østerrike, Finland, Sverige	15	Ut: Østerrike, Finland, Sverige	4
2004	Inn: Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ungarn, Kypros, Malta	25		
2007	Inn: Bulgaria, Romania	27		
2013	Inn: Kroatia	28		
2020	Ut: Storbritannia	27		

Ved opprettelsen av EFTA i 1960 var hadde EFTA flere medlemmer større enn EEC. Dette skulle endre seg vesentlig med tiden, også i forhold til viktigheten av medlemslandene i de to organisasjonen sett fra et norsk handelsperspektiv. I tabell 6.2 under gis det en oversikt over de samlede andeler av verdien av import/eksport/total av varer mellom Norge og de to organisasjonenes medlemmer.

Tabellen burde være i stor grad selvforklarende. I begynnelsen var begge organisasjonene store målt ut fra Norges handel med medlemslandene. I 1960 stod samlet sett EUs og EFTAs medlemmer totalt for 71,2 prosent (hhv. 30,2 og 41,0 prosent) av verdien av norsk varehandel. På dette tidspunktet var altså EFTA viktigere. Dette endret seg betydelig når Storbritannia og Danmark i 1973 forlot EFTA til fordel for EU (den gang EF), hvis handel med Norge nå ble mer enn dobbelt så stor som Norges varehandel med de gjenværende EFTA-landene. I 1986 var avstanden mellom EU og EFTA blitt ytterligere større selv om dette ikke

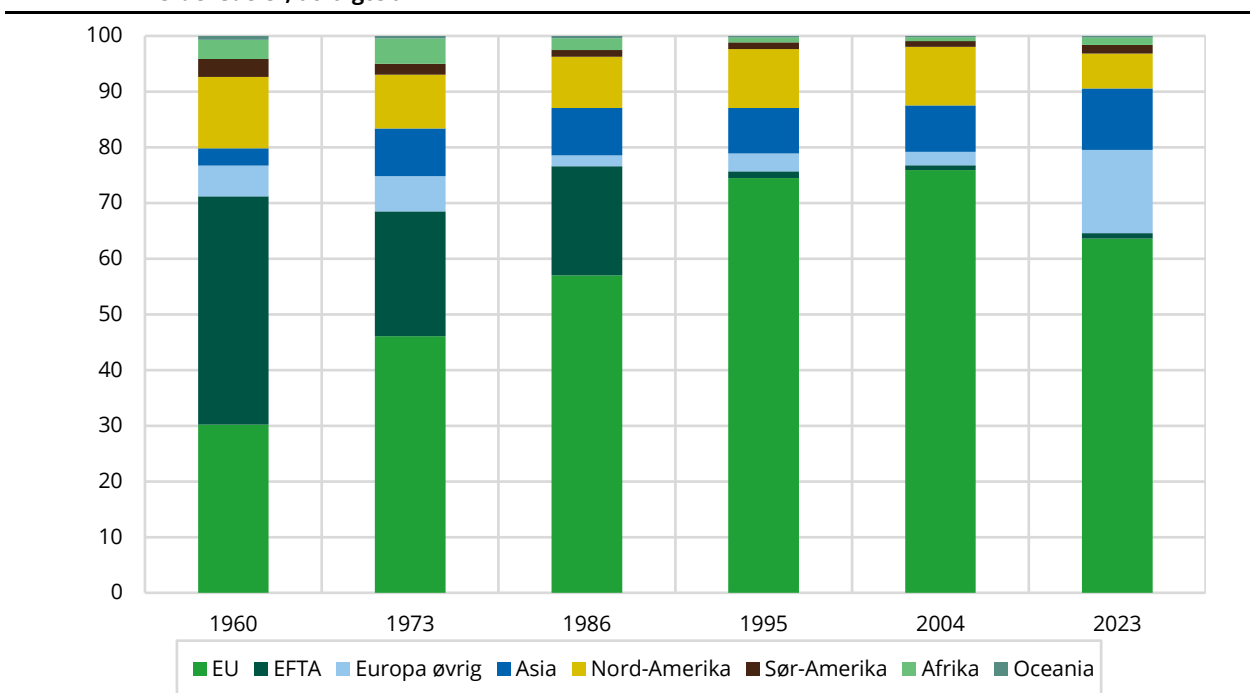
kan forklares alene av at Portugal forlot EFTA året før og gikk inn i EU samme år som Spania.

Tabell 6.2 Prosentvis andeler av samlet varehandel mellom Norge og hhv. EU og EFTA, utvalgte år.

	EU			EFTA		
	Import	Eksport	Totalt	Import	Eksport	Totalt
1958	35,4	27,20	32,4			
1960	32,9	25,7	30,2	38,4	44,7	41,0
1973	45,2	47,4	46,1	23,8	20,5	22,4
1986	50,1	64,8	57,0	25,0	13,6	19,6
1995	71,0	77,3	74,5	1,6	0,9	1,2
2004	70,7	79,0	75,9	1,2	0,7	0,9
2023	55,7	67,5	63,6	1,4	0,8	1,0

Det neste store spranget skjer i 1995 når Sverige, Finland og Østerrike forlot EFTA til fordel for EU, noe som innebar at $\frac{3}{4}$ av Norges varehandel med utlandet nå var med EU-medlemmer. I tillegg, handelen med de gjenværende EFTA-landene var kun på omtrent 1 prosent. Med Storbritannias utmeldelse av EU i 2020 reduseres naturlig nok EUs andel. Figur 6.1 under viser også dette bildet hvor også verdensdeler utenfor EU/EFTA er inkludert.

Figur 6.1 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med ulike Europeiske områder og andre verdensdeler, utvalgte år

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: 08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel (mill. kr) 1988 – 2024, 14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe (en-, to- og tresifret SITC rev. 2) og land/verdensdel (1 000 kr) (avslutta serie) 1976 – 1987, 13625: Utenrikshandel med varer, etter land (1000 kr) (avslutta serie) 1866 – 1975.

Selv om EFTA ser noe ubetydelig ut i denne figuren må det legges til at gjennom EFTA har Norge etablert sammen med de andre EFTA-landene et betydelig nettverk av frihandelsavtaler og andre samarbeidsformer med andre land. Hva dette innebærer i form av varehandel er det ikke sett nærmere på her. Det kan også legges til mange av handelsavtalene Norge har inngått igjennom EFTA-samarbeidet omfatter ofte mye mer enn bare å legge til rette for handel mellom avtalepartnerne, så en vurdering av betydningen av EFTAs nettverk av [handelsavtaler](#) kan vanskelig vurderes ut fra et handelsperspektiv alene.

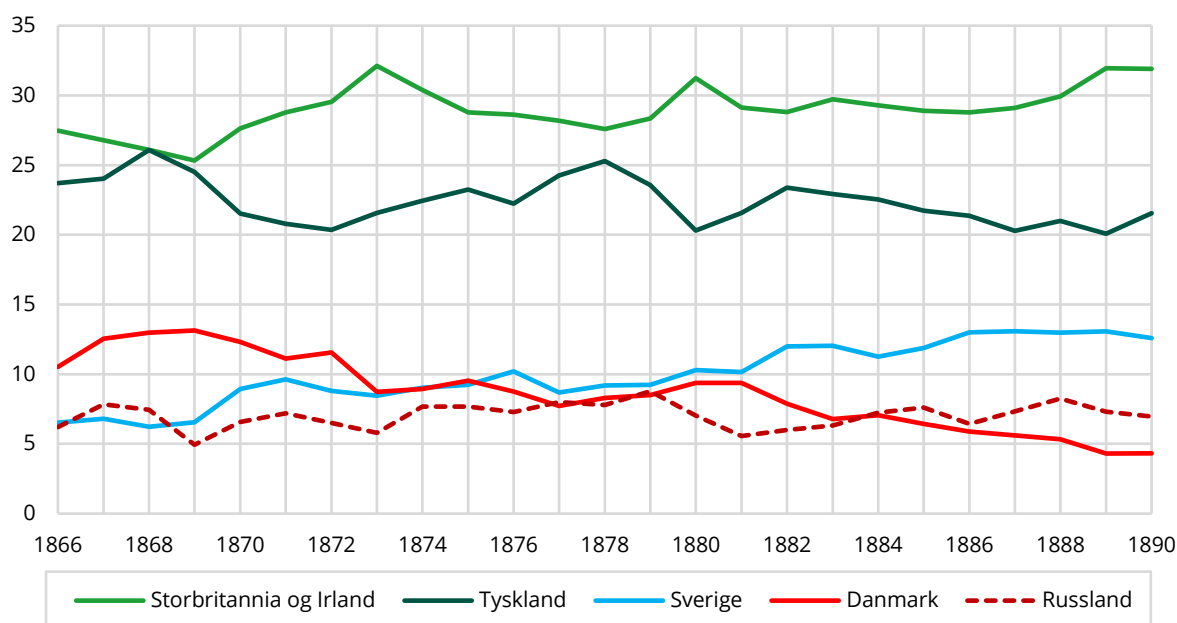
7. Litt mer om ulike perioder

Med en så lang tidsserie som fra 1866 og fram til våre dager kan det være utfordrende få øye på alle detaljer når man betrakter hele perioden under ett. I dette avsnittet er derfor denne perioden delt inn i flere kortere tidsperioder. Periodene visualiseres med figurer for andeler av verdien for den totale varehandelen med de viktigste handelspartnerne. Valget av periodisering er basert på skjønn og kan sikkert diskuteres. For å gjøre figurene mest mulig lesbare er det valgt å vise kun de 5 viktigste landene i de ulike delperiodene. I figurvedlegget bakerst i rapporten er alle figurer i avsnitt 7 vist for separat for eksport og import og for noen flere land.

7.1. 1860-1890: Frihandel, industrialisering og skipsfart

Internasjonalt er vi i starten inne i en periode preget av liberalisme og frihandel. I Norge er denne perioden var preget av industribygging, gode år og ikke fullt så gode år for norsk skipsfart, eksport av trelast og fisk. Utover i perioden preges økonomien av konjunkturfall, og problemer i skipsfarten blant annet knyttet til omstillingsproblemer fra seilskuter til dampskip. For en nærmere beskrivelse se Hodne og Grytten, 2000.

Figur 7.1 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1866-1890

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

Figuren over viser at Storbritannia var den viktigste handelspartneren i denne perioden, men også Tyskland var en svært viktig handelspartner. På importsiden var Storbritannia og Tyskland omtrent like viktige i perioden, målt ved deres relative andeler av importen. På eksportsiden var imidlertid Storbritannia viktigere, noe som forsterket seg fra 1879 når Tyskland innførte en langt mer [proteksjonistisk handelspolitikk](#).

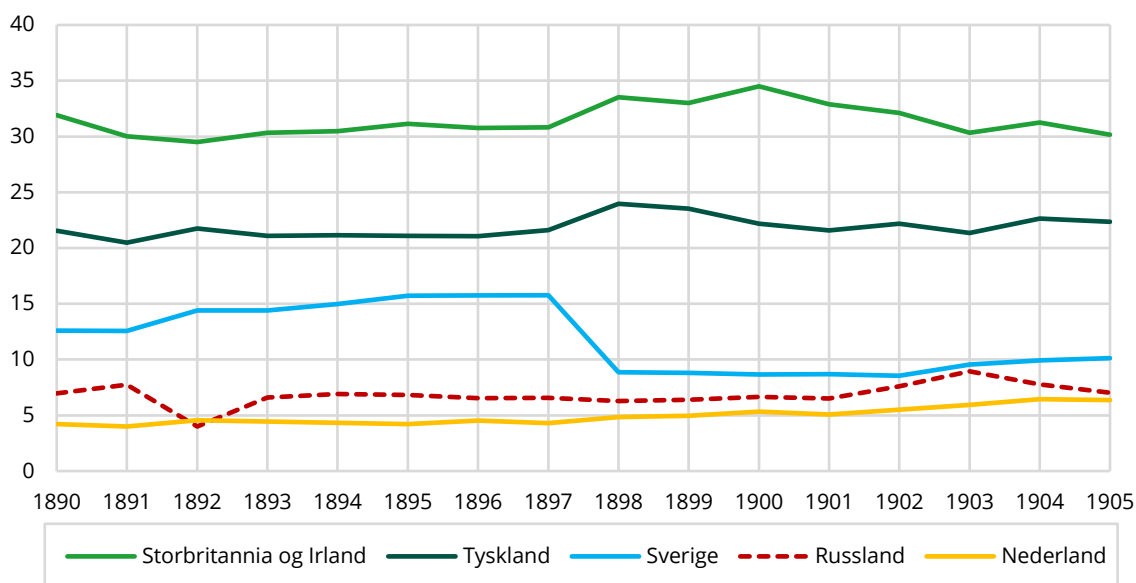
Figuren viser også at den relative verdien av handelen med Danmark falt fra et høydepunkt på vel 13 prosent i 1869 til omtrent 4 prosent i 1890. For Sverige ser man en motsatt utvikling. Sveriges relative andel i starten på perioden var på knappe 7 prosent, men denne

steg til omtrent 13 prosent i 1890. Man merker seg også at Russland var en sentral handelspartner med andeler mellom 5 og 8 prosent i perioden. Land som Frankrike, Spania og Nederland lå alle på andeler mellom 4 og 5 prosent – noe som ikke vises i figuren (se figurvedlegget).

7.2. 1890-1905: Unionsoppløsning og svensk proteksjonisme

Når man betrakter de relative andelene av varehandelen i årene fra 1890 fram til unionsoppløsningen med Sverige er situasjonen stabil vedrørende de viktigste handelspartnerne – med ett unntak, nettopp Sverige. I 1815 inngikk Norge og Sverige avtaler som regulerte handelen mellom de to land – beskrevet i den såkalte «[Mellomriksloven](#)». Frihandelen i Europa utover på 1800-tallet hadde ført til større internasjonal konkurranse og prispress. Sverige innførte etter hvert en proteksjonistisk politikk for å beskytte seg mot billig import fra andre land ([Bohlin 2000](#)). Det hadde allerede da vært en gryende proteksjonisme i noen år i flere europeiske land. Dette skulle etter hvert medføre at Sverige sa opp avtalen i Mellomriksloven med Norge med virkning fra 1897. Dette avspeiles tydelig i figur 7.2 under som viser at Sveriges andel av den totale handel ble nesten halvert fra om lag 16 prosent i 1897 til 9 prosent året etter – dette til tross at valutakursen mellom norsk og svensk valuta var uendret gjennom den skandinaviske valutaunionen, som fortsatt var virksom. Ellers merker man seg at de viktigste handelspartnere i denne perioden er stort sett de samme som i perioden før.

Figur 7.2 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1890-1905

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

I den årlige publikasjonen «Tabeller vedkommende Norges Handel i Aaret 1998» kan man lese:

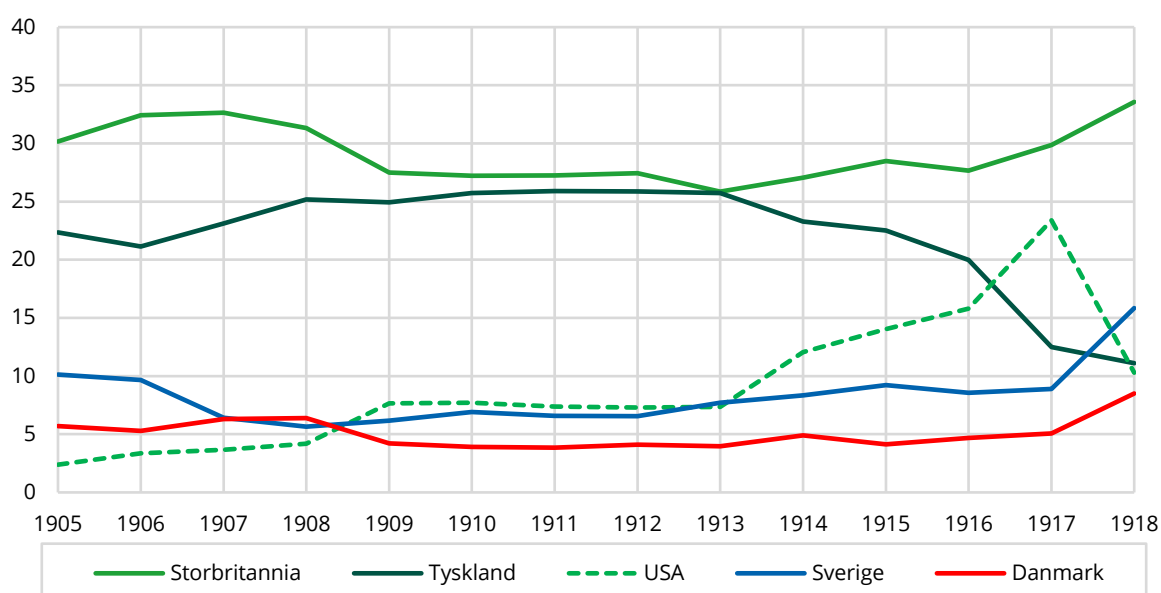
Spanien fra 12^a/10 til 10^a/10 Mill. Omsætningen med Sverige er vistnok noget større end i 1881—1885, men anstilles Sammenligningen kun med de senere Aar vil det sees, at Omsætningen er aftaget ganske betydeligt baade for Indførsels og for Udførsels Vedkommende. Indførsels Værdi udgjør saaledes i 1898 kun 23.6 Mill. Kr. mod 42.3 Mill. Kr. i 1897 og Udførsels Værdi i 1898 15.3 Mill. mod 25.7 Mill. Kr. i 1897. Dette skyldes selvfølgelig Mellemrigs-lovens Ophør.

7.3. 1905-1918: Selvstendighet og krig

I de første årene etter unionsoppløsningen ble Sveriges relative andel av den totale handelen redusert fra rundt 12 prosent i 1905 til omtrent halvparten i 1908. I tiden fram mot 1917 stiger imidlertid handelen med Sverige igjen til nesten 10 prosent i 1917 - for så å bykse opp til nesten 16 prosent i 1918. Storbritannia var også i denne perioden Norges viktigste handelspartner, med en andel som varierte mellom 25 til 34 prosent. Tysklands andel av handelen var i året før utbruddet av første verdenskrig over 25 prosent og med det like stor som Storbritannia andel. Tysklands andel falt imidlertid kraftig i krigsårene og var i 1918 nede på 11 prosent.

Et annet viktig trekk i denne perioden er at USA nå kommer inn som en viktigere handelspartner. Dette gjelder i hovedsak import som utgjorde hele 96 prosent av den totale verdien av handelen mellom de to landene. At USA i 1917 var vår viktigste handelspartner på importsiden hadde nok sin naturlige forklaring i at mange av våre tradisjonelt største handelspartnere var direkte preget av krigen. I 1918 faller imidlertid handelen med USA brått, noe som i stor grad kan forklares med krigens gang hvor Tyskland i økende grad vanskeliggjorde frakt av varer sjøveien med bruk av miner og ubåter mot sivile handelsskip.

Figur 7.3 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1905 – 1919

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

7.4. 1919 – 1939: Mellomkrigstid og urolige år

I de første årene etter 1. verdenskrig kan det være et poeng å gå tilbake til figur 3.1 i denne rapporten, siden man fikk store bevegelser i valutakursene i perioden. I figur 3.1 kan man observere en kraftig svekkelse av NOK målt mot GBP, USD og SEK i første del av 1920-tallet. Likeså er de kraftige fallene i de tyske og franske valutaene framtrepende.

Målt i verdier falt den totale varehandel med utlandet fra 1920 til 1921 med over 50 prosent i løpende priser, og målt i vekt var nedgangen 33 prosent. Under et utklipp fra SSBs [publikasjon](#) som antyder at 1921 var et år preget av depresjon.

Handelsomsetningen var i 1921 2 101.5 millioner kroner, eller omtrent halvparten av det den var i 1920. En nærmere karakteristikkk gir følgende tabell over handelsomsetningen i hvert av årene 1908—1921:

År.	Verdi (mill. kr.).			Vekt (mill. kg.).		
	Innførsel.	Utførsel.	I alt.	Innførsel.	Utførsel.	I alt.
1908	354.9	218.9	573.8	3 700.0	3 086.3	6 786.3
1909	365.7	243.4	609.1	3 766.6	3 117.0	6 883.6
1910	402.1	282.6	684.7	3 994.7	3 642.1	7 636.8
1911	468.7	298.4	767.1	4 573.1	3 709.3	8 282.4
1912	525.7	335.7	861.4	4 837.0	3 852.9	8 689.9
1913	552.3	392.6	944.9	4 953.1	4 185.4	9 138.5
1914	567.3	410.0	977.3	5 108.7	3 699.7	8 808.4
1915	868.0	676.8	1 544.8	5 705.2	3 821.2	9 526.4
1916	1 353.7	988.3	2 342.0	5 754.3	3 348.0	9 102.3
1917	1 661.3	791.4	2 452.7	3 309.4	2 079.3	5 388.7
1918	1 252.6	755.0	2 007.6	3 256.2	1 887.8	5 144.0
1919	2 583.7	782.1	3 365.8	4 103.0	1 936.2	6 039.2
1920	3 033.2	1 246.6	4 279.8	4 215.2	2 891.8	7 107.0
1921	1 463.5	638.0	2 101.5	2 734.1	1 996.8	4 730.9

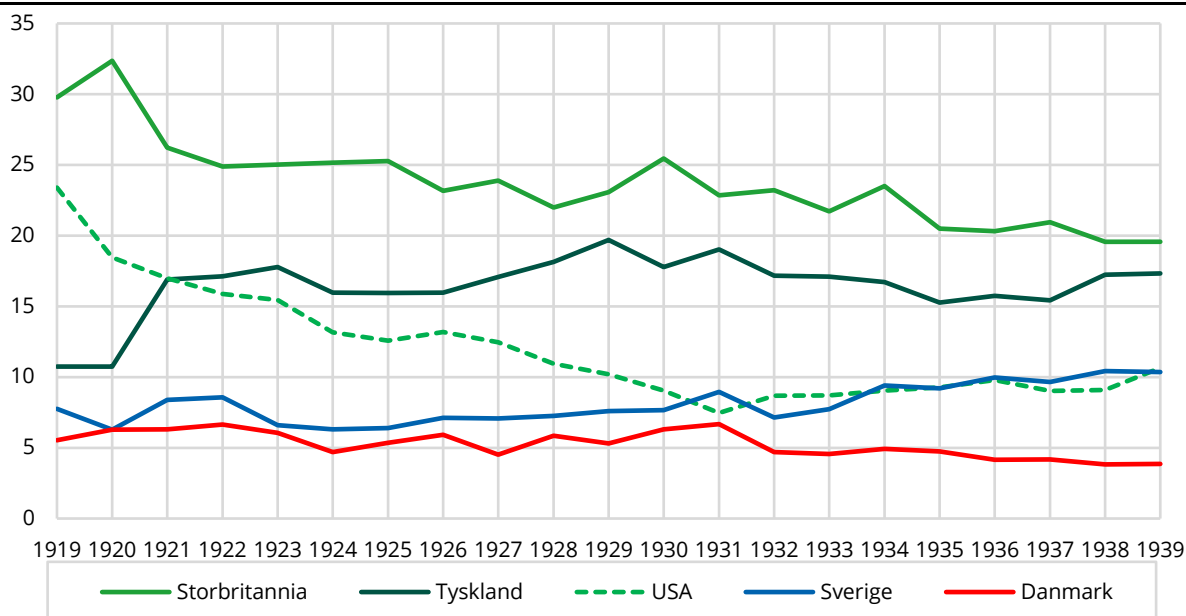
Opgave for 1921 viser hvor overordentlig sterkt depresjonen satte inn dette år. Et uttrykk herfor gir ikke bare nedgangen i verdien, men også nedgangen i handelsomsetningens mengde. Tallene ligger her meget lavere enn det man kan anse som normalt i adskillige år før krigen. Opgavene i tabellen ovenfor kan imidlertid ikke gi et nøiaktig bilde av hvor sterk forandringen i handelsomsetningen har vært i året 1921. Den sterke prisnedgang virker forstyrrende, og mengdeoppgavene blir sterkt påvirket av enkelte voluminøse artikler. Den beregning som har vært foretatt i «Norges handel» 1919 og 1920 og i Statistiske Med-

En dypere analyse av denne perioden gis ikke i denne rapporten. For mer informasjon om de norske forholdene kan det vises til bl.a. [Cappelen og Røed Larsen, 2005](#) og [Eika, 2008](#) samt Hodne og Grytten, 2002.

Figur 7.4 viser hvordan de relative andelene av den totale varehandel utviklet seg fra 1919 og de neste 20 årene, en periode preget av økonomiske kriser og politisk uro. Vi merker oss at mens Sveriges andel var stigende til over 10 prosent var Danmarks andel relativt stabil rundt 5 prosent. Man ser videre at Tysklands andel henter seg opp etter krigen og ligger relativt stabilt mellom 15 og 20 prosent. Den markerte økningen i Tysklands andel i 1921 i figur 7.4 er ikke et uttrykk for at handelen med Tyskland økte målt i verdier. Tvert imot gikk den ned med 23 prosent, men siden den totale norske utenrikshandel med varer gikk ned med om lag 50 prosent i 1921 økte Tysklands relative andel av handelen.

Dernest ser man at Storbritannias andel er synkende i perioden fra over 30 prosent til knapt 20 prosent, med et betydelig fall i kriseåret 1921. Et annet markert trekk i perioden sett under ett er nok nedgangen i USAs andel, fra en andel på 24 prosent i 1919 til 10 prosent sist i perioden. En viktig forklaring her er at [USAs handelspolitikk](#) endret seg sterkt i [proteksjonistisk](#) retning fram til midten av 1930-tallet. Da ble politikken i USA forsøkt reversert i mer handelsvennlig retning igjennom president Roosevelts [New Deal](#).

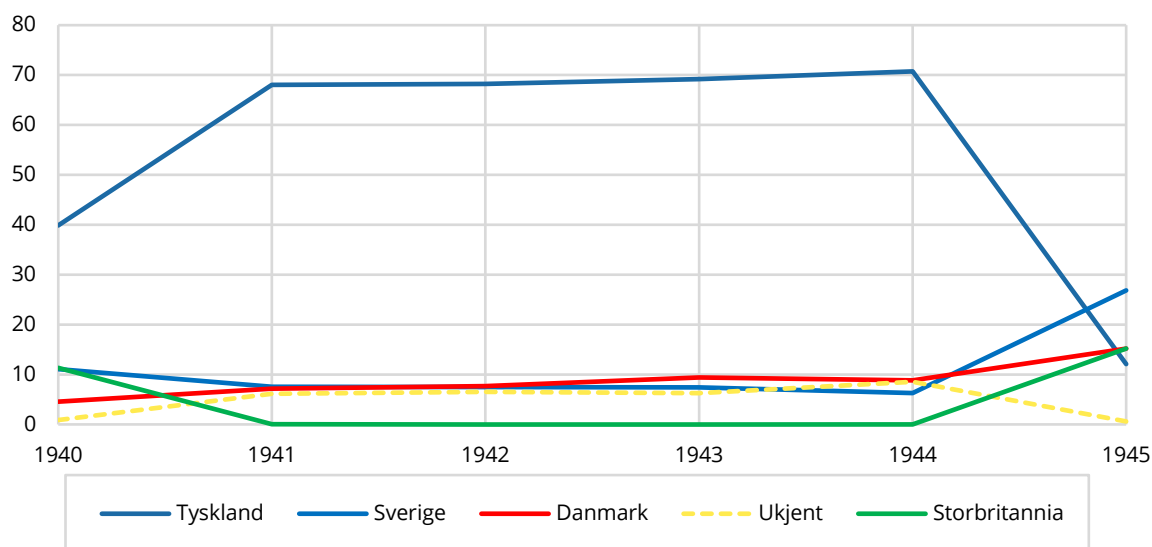
Figur 7.4 Prosentvise andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1919 – 1939

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

7.5. 1940 – 1945: Okkupasjonsår

Fra et statistisk ståsted, eller fra andre for den saks skyld, er denne perioden ikke overraskende dominert av okkupasjonsmakten Tyskland, noe figur 7.5 under viser. Selv om perioden varte «kun» 5 år var den såpass spesiell også fra et statistisk ståsted, at det er valgt å vise disse årene separat. I tillegg til den store tyske dominans i handelen var det i krigsårene fortsatt noe handel med Norges nærmeste naboer - det nøytrale Sverige og det tysk-okkuperte Danmark. For en ikke ubetydelig del av innførselen oppgis det for øvrig i statistikken at produksjonsland/opprinnelsesland er «ukjent» for disse årene. Det sies ikke noe om denne store andelen med ukjent produksjonsland/opprinnelsesland for innførselen. En teori kan være at dette kunne være innførsel fra andre land som var under tysk okkupasjon, men noe konkret belegg for dette har forfatter ikke.

Figur 7.5 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1940 – 1945

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

7.6. 1946 – 1970: Gjenreisningstid, industrialisering og tjenesteyting

Perioden fra etter 2. verdenskrig til 1970 var naturlig nok preget av oppbygging av infrastruktur den første tiden. I tillegg fortsatte industrialiseringen og man fikk i perioden en kraftig vekst i offentlig og privat tjenesteyting. De tradisjonelle næringene innen jordbruk, skogbruk og fiske ble kraftig redusert målt ved næringenes sysselsetting. Dette var naturlig nok knyttet til behovet for økt arbeidskraft i andre næringer samtidig som mekaniseringen i landbruket frigjorde arbeidskraft. Eksempelvis talte i 1946 sysselsettingen innen jordbruksnæringen 295 tusen. I 1970 var dette innpå halvert til om lag 165 tusen. Befolkningen vokste med over 750 tusen til 3,8 millioner i perioden. [Antall yrkesaktive](#) økte imidlertid kun med om lag 94 tusen til 1,46 millioner - befolkningen økte og den ble eldre.

Hva de store strukturelle demografiske og næringsmessige endringer i perioden betydde for Norges varehandel med utlandet lar seg vanskelig å besvare ved kun se på totale handelstall fordelt på land, men det spilte nok en rolle.

I figur 7.6 under ser man at rett etter krigen var USA og Storbritannia våre viktigste handelspartnere. Spesielt importen fra USA var høy de to første årene for så å falle raskt i løpet av relativt få år til et nivå under 10 prosent. Handelen med Storbritannia var viktig gjennom hele perioden og nådde en topp tidlig i 1950-årene med en andel god over 20 prosent. Det var særlig eksporten som var viktig.

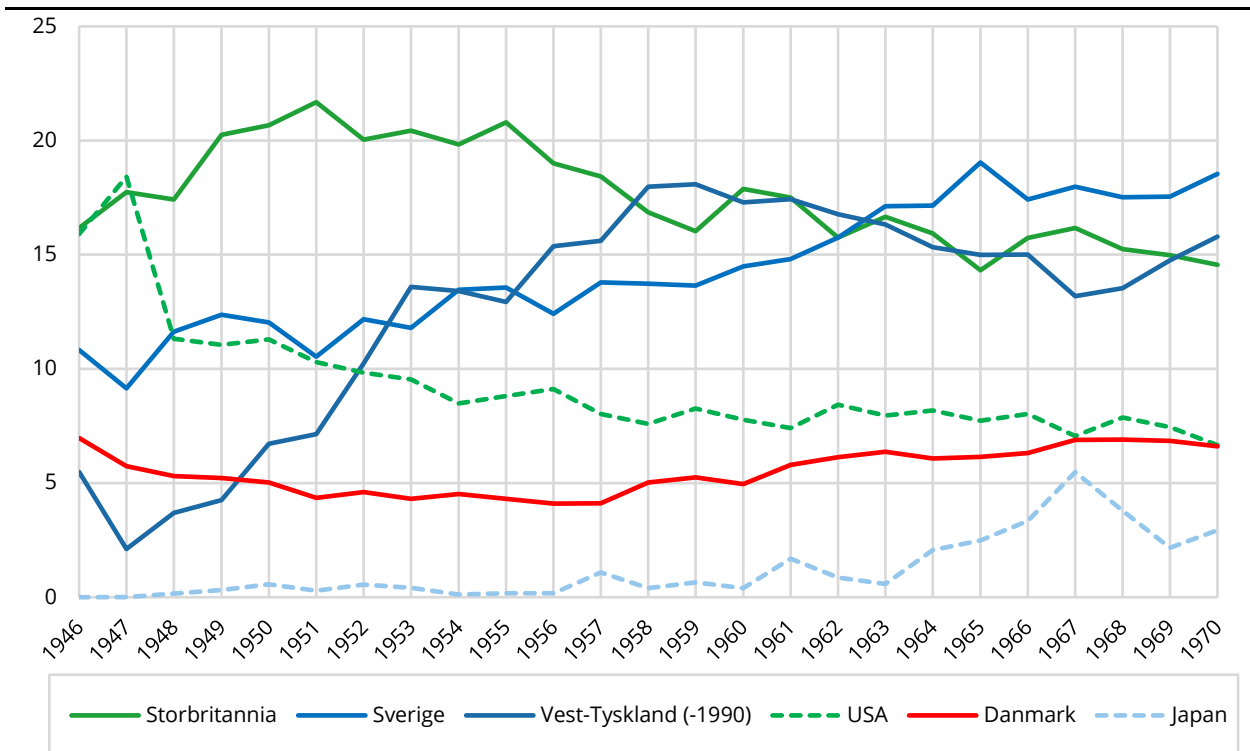
Få år etter krigen ble handelen med Vest-Tyskland stadig viktigere og på slutten av 1950-årene var handelen med britene og tyskerne omtrent like stor målt som andeler av verdien av den totale varehandel. En annen observasjon å merke seg er at handelen med Sverige ble stadig viktigere, og Sverige passerte både Storbritannia og Vest-Tyskland i 1963 og var vår viktigste handelspartner videre igjennom 1960-tallet.

Ellers var Danmark, Frankrike, Nederland og Sovjet også blant våre viktigste handelspartnere i perioden – kun Danmark vises i figuren under. Det kan nevnes at Belgia

(inkl. Luxembourg) de første årene hadde også en ikke ubetydelig handel med Norge, særlig på eksportsiden. Dette hadde å gjøre med behovet for materialer til gjenreisning og bygging av infrastruktur. Begge disse landene var betydelige jern- og stålprodusenter.

Medtatt i figuren er et nytt land som dukker opp med en økende betydning fra rundt 1960, Japan – noe som i første rekke gjaldt import.

Figur 7.6 Prosentvise andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne + Japan, 1946 – 1970

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

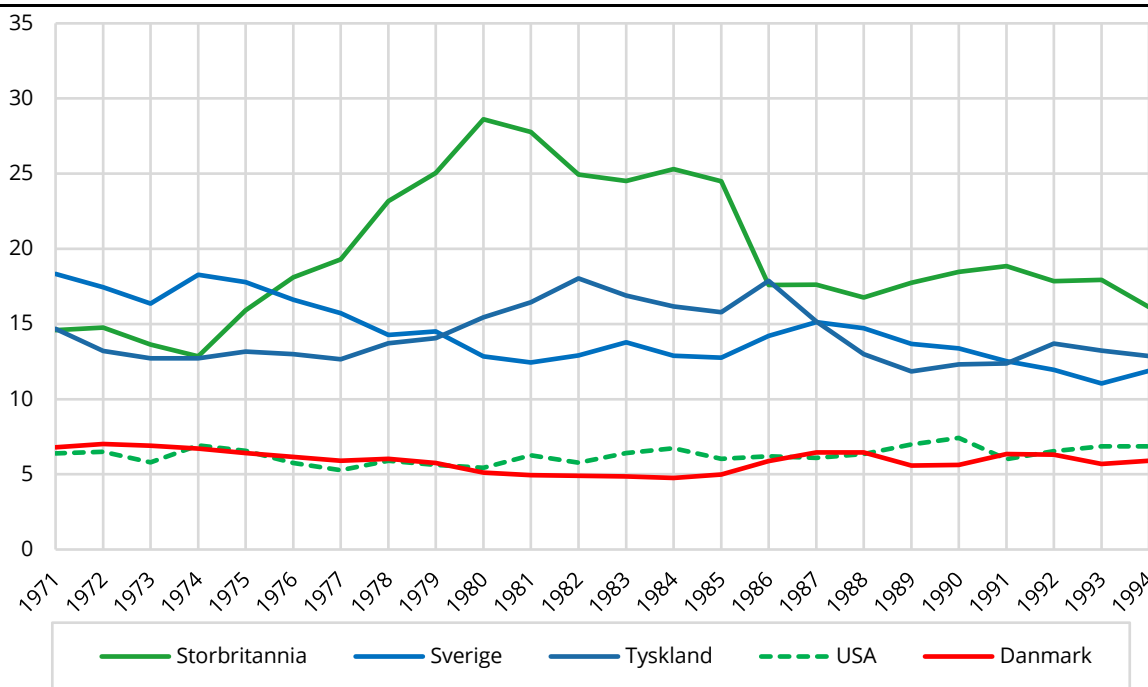
7.7. 1971 – 1994: Oljealderen innledes

I denne perioden opplever man en sterk vekst i olje- og gassnæringen. Etter å ha hatt et underskudd i varebalansen med utlandet hvert eneste år siden 1866 kan man i varehandelsstatistikken for 1980 observere et overskudd. I prosent av BNP var dette overskuddet på 2,5 prosent. Med unntak av årene 1986-1988, har man siden hatt en positiv varebalanse – og forklaringen er selvsagt den raskt voksende olje- og gassnæringen. Årene med underskudd i varebalansen noen år på 1980-tallet kan i stor grad knyttes til kollaps i oljeprisen forårsaket overproduksjon. Dette var for hovedsakelig relatert til priskrig innad i [OPEC](#), men økt produksjon fra land utenfor OPEC-land som Norge og Storbritannia bidro også.

I figur 7.7 under legger man umiddelbart merke til at Storbritannias andel vokser markant fra 1974 til en topp i 1980 på nesten 29 prosent. Dette er en effekt av at det første norske olje- og gassfeltet, Ekofisk, var i gang og produksjonen ble ilandført i Storbritannia. Storbritannias eksportandel var i «toppåret» 1980 på over 41 prosent. Man legger også merke til det markante fallet i Storbritannias andel i 1986, noe som henger noe sammen

med fallet i britiske pund som var oppgjørsv valuta for oljeeksporten fra Norge sammen med at oljeprisen falt dramatisk dette året. Fallet i oljepris kan nok i stor grad også forklare fallet vi ser for Tysklands andel. Sveriges andel avtar nokså jevnt i hele perioden.

Figur 7.7 Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1971 – 1994

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

7.8. 1994 – 2023: Mer olje og gass, finanskriser, pandemi, krig, Kina

Den siste perioden det er delt inn i er 1994 – 2023. I likhet med tidligere perioder er dette også en begivenhetsrik periode som får virkninger for norsk utenrikshandel. På importsiden er Kinas inntreden som en stor global aktør i verdenshandelen viktig. Fra en importandel i 1994 på under 2 prosent stiger kinesisk import raskt, og landet er sammen med Sverige og Tyskland blant de dominerende landene hva importsiden angår. Kina har «spist» importandeler andeler fra mange land i perioden.

Norsk eksport er i stor grad i denne perioden en fortelling om olje og gass. For de fleste landene med betydelige eksportandeler er det olje og gass som dominerer. Målt ved eksportandeler har Storbritannia vært dominerende, fulgt av Tyskland, Nederland og Frankrike.

Denne ensidigheten i eksport ved at olje og gass er såpass dominerende gjør at Norge blir sårbare overfor svingninger i prisene. Det har vært flere perioder med store svingninger i oljeprisen som har påvirket verdien av norsk eksport av olje og gass siden 1994. Eksempelvis førte finanskrisen i Asia i 1997-98 til oljepriser under 10 USD. Selv om figur 7.8 under viser andeler av den totale verdien av utenrikshandelen med varer kan man allikevel spore endringer i olje- og gasspriser. Mest sannsynligvis kan nedgangen i Storbritannias andel i 1998 – som vår største kjøper av olje – relateres til krisen i Asia. I årene 2003-08 var det gode tider for norsk oljeeksport med priser stigende til nesten 150 USD, og her spilte den økende etterspørselen fra Kina en vesentlig rolle. Dette kan tilsvarende forklare

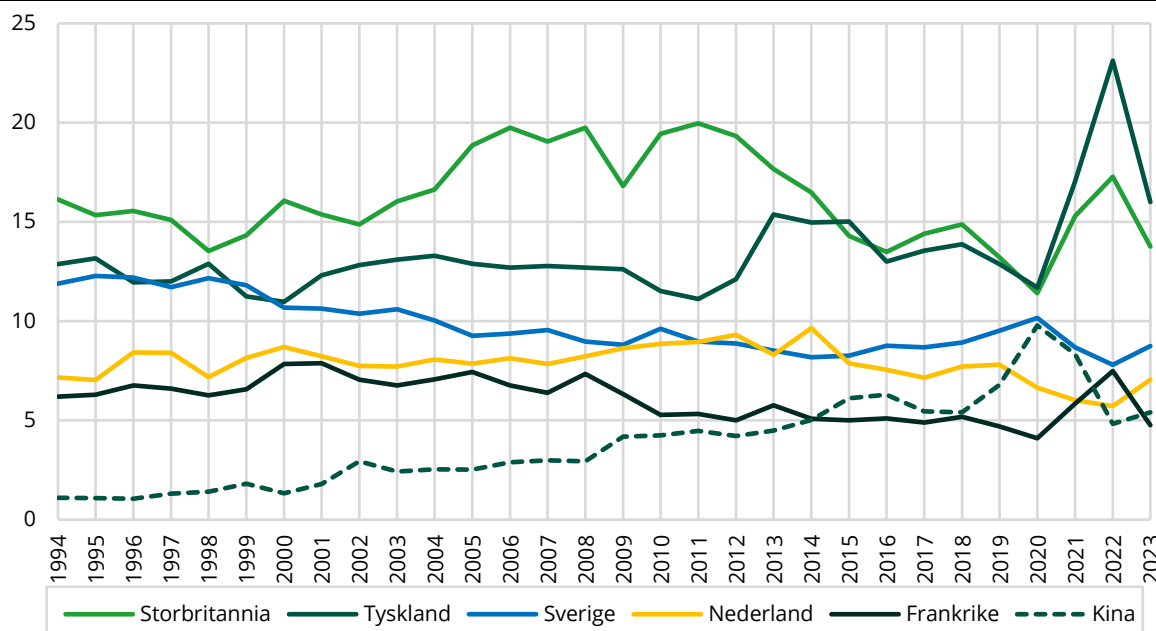
økningen i Storbritannias andel i disse årene som Norges største kjøper olje. I 2009 var det imidlertid igjen tid for krise – finanskrisen – med påfølgende kollaps i etterspørselen etter olje og stort fall i prisen. Igjen kan det avleses i figuren ved et nokså markant fall i Storbritannias andel dette året. Årene 2014-16 ble preget av økt amerikansk produksjon av skiferolje i kombinasjon med at OPEC nektet å kutte produksjonen. Resultatet ble overproduksjon og igjen sterkt fallende oljepriser. Igjen, Storbritannias fallende andel i disse årene indikerer dette forholdet i figur 7.8 under.

I pandemi-året 2020 gikk eksporten mye ned. Pandemien førte til mer eller mindre stopp i store deler av produksjonen globalt, noe som igjen førte til stort fall i etterspørselen etter olje og gass med dertil store prisfall. Dette forklarer i figuren fallet i de relative andeler for Storbritannia og Tyskland dette året, mens for Kina er det motsatt.

Årene 2021-22 er først preget av preget innhenting etter pandemien med økt etterspørsel og økende oljepriser. Deretter kommer Russlands fullskalainvasjon i Ukraina som førte til en eksplosiv økning i gassprisene. I figuren ser man den betydelige økningen i de relative andelenes for våre største importører av olje og gass – Storbritannia og Tyskland (og delvis Frankrike) – som igjen faller året etter når prisene igjen ble «normalisert».

Storbritannia og Tyskland er helt sentrale for Norge i perioden mye på grunn av olje- og gasseksport. På slutten av perioden er det flere land som ligger med andeler av den totale varehandelen på mellom 10 og 5 prosent, som Kina, Sverige, Danmark (ikke i figuren), Nederland, USA og Frankrike.

Figur 7.8 Prosentvise andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne + Kina, 1994 – 2023

Kilder: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabeller: [08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#), [14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 – 1987](#), [13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975](#).

8. Avsluttende kommentarer

Avslutningsvis en kort sammenligning mellom de viktigste handelspartnere i de to årene 1866 og 2023. Tabell 7.1 under viser de 10 viktigste land i hvert av årene, og deres respektive andeler av verdien av varehandelen. Tabell 7.2 viser land som var blant de 10 viktigste i begge årene med tilhørende andeler.

Tabell 7.1 10 største land målt ved prosentvise andeler av verdien av total varehandel i hhv. 1866 og 2023

Topp 10 i 1866		Topp 10 i 2023	
Land	Andel	Land	Andel
Storbritannia	27,5	Tyskland	16,0
Tyskland	23,7	Storbritannia	13,8
Danmark	10,5	Sverige	8,7
Frankrike	8,7	Nederland	7,1
Sverige	6,5	Kina	5,4
Russland	6,2	Polen	5,2
Nederland	5,5	Danmark	4,8
Spania	4,0	Frankrike	4,8
Brasil	2,2	USA	4,7
Belgia	1,2	Belgia	4,3
Sum	96,0	Sum	74,7

Tabell 7.2 Land blant topp 10 målt ved prosentvise andeler av verdien av total varehandel i både 1866 og 2023

Topp 10 begge år	Andel 1866	Andel 2023
Storbritannia	27,5	13,8
Tyskland	23,7	16,0
Danmark	10,5	4,8
Frankrike	8,7	4,8
Sverige	6,5	8,7
Nederland	5,5	7,1
Belgia	1,2	4,3
Sum	83,6	59,3

Kort oppsummert kan man si:

- Topp 10 utgjorde en andel av varehandelen i 1866 på hele 96 prosent. Handelen i 2023 er mer spredt på flere land, og topp 10 utgjorde omtrent 75 prosent.
- Stor grad av stabilitet i handelspartnere observeres ved at 7 av landene blant topp 10 i 1866 også var det i 2023. Selv om disse landenes samlede andel er betydelig også i 2023 med tett oppunder 60 prosent, er dette betydelig lavere enn andelen i 1866 på godt over 80 prosent.
- Geografisk er handelen mer spredt i 2023 enn i 1866, men handel med europeiske land er fortsatt dominerende. Konsentrasjonen er imidlertid ikke like stor i dag som tidligere. Fra 1866 fram til starten på 1900-tallet foregikk omtrent 95 prosent av handelen med europeiske land. Etter 1. verdenskrig er den europeiske handelen falt til et nivå mellom 75 og 80 prosent – med unntak av 2. verdenskrig.
- Handel med amerikanske land vokste betydelig fra starten på 1900-tallet, der USA er den største handelspartneren. I tiden etter 2. verdenskrig og fram til i dag har handelen med amerikanske land ligget totalt på omkring 10 prosent – muligens med en noe fallende trend.

- Handelen med asiatiske land tiltok utover på 1960-tallet Først med Japan. Sist på 1980-tallet blir etter hvert Sør-Korea mer synlig som handelspartner, og utover på 1990-tallet kommer Kina som en stadig mer sentral handelspartner. På importsiden Kina, Sverige og Tyskland de mest sentrale handelspartnerne sammen. På eksportsiden er Storbritannia og Tyskland de dominerende partnere i dag som i 1886.
- I 1866 talte antall land, der handelen (eksport +import) utgjorde minst 0.1 prosent av den samlede verdien av handelen, 18 land. I 2023 var dette steget til 63 land. I tillegg er det også en del land hvor det er helt ubetydelige beløp. Kanskje ikke et overraskende funn, men dette til tross viser utviklingen i hvem våre viktigste er en stor grad av stabilitet.

Referanser

Wass, Kurt Åge, Utarbeiding av utenrikshandelsstatistikk med varer – et historisk overblikk, Statistisk sentralbyrå (2025).

<https://www.ssb.no/utenriksokonomi/utenrikshandel/statistikk/utenrikshandel-med-varer/artikler/utarbeiding-av-utenrikshandelsstatistikk-med-varer--et-historisk-overblikk>

Rolsdorph og Thomassen, Norsk utenrikshandel, Store Norske Leksikon.

https://snl.no/Norges_utenrikshandel

Statistikkbanken, historiske tidsserier over utenrikshandel med varer, Statistisk sentralbyrå.

<https://www.ssb.no/statbank/list/muh>

Historisk statistikk – Nasjonal økonomi og priser. Utenrikshandel og konsulvirksomhet.

<https://www.ssb.no/historisk-statistikk/emner/nasjonal-okonomi-og-priser>

Grytten (2004), Norges Bank, Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003, kapittel 6. <https://www.norges-bank.no/en/news-events/publications/Occasional-Papers/35-Historical-Monetary-Statistics-for-Norway-18192003/>

Nasjonalregnskap, makroøkonomiske hovedstørrelser 1970-2024, Statistisk sentralbyrå.

<https://www.ssb.no/statbank/table/09189>

Utenrikshandel med varer, Statistisk sentralbyrå.

<https://www.ssb.no/statbank/table/08804>, <https://www.ssb.no/statbank/table/13625/>, <https://www.ssb.no/statbank/table/13625/>

Klovland (2004), Norges Bank, Historical Monetary Statistics for Norway 1819–2003, kapittel 7. <https://www.norges-bank.no/en/news-events/publications/Occasional-Papers/35-Historical-Monetary-Statistics-for-Norway-18192003/>

Wikipedia - Den store depresjonen. https://no.wikipedia.org/wiki/Den_store_depresjonen

Eika, Samfunnspeilet 4/2008, Statistisk sentralbyrå 2008.

<https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/det-svinger-i-norsk-okonomi>

Wikipedia – Marshallplanen. <https://no.wikipedia.org/wiki/Marshallplanen>

EFTA, European Free Trade Association. <https://www.efta.int/>

The German tariff of 1879. https://en.wikipedia.org/wiki/German_tariff_of_1879

Mellomriksloven, 1915-1897. <https://snl.no/mellomriksloven>

Fordney–McCumber_Tariff (1922), Smoot–Hawley Tariff Act (1930).

https://en.wikipedia.org/wiki/Fordney%E2%80%93McCumber_Tariff, https://en.wikipedia.org/wiki/Smoot%E2%80%93Hawley_Tariff_Act

New Deal – Reciprocal Tariff Act (1934). https://en.wikipedia.org/wiki/Reciprocal_Tariff_Act

NOS Historisk statistikk 1994, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/historisk-statistikk/emner/oversikter/_attachment/inline/39fcb85a-de83-4e8c-8ce9-0f19fc6a0622:a205bb64a26741c4720bebbb72311904a4e53b0/nos_c188.pdf

OPEC, Store Norske Leksikon.

<https://snl.no/OPEC#:~:text=I%201986%20falt%20oljeprisen%20kraftig%2C%20da%20Saudi-Arabia%20valgte,samarbeid%20om%20produksjonsbegrensninger%20med%20elleve%20land%20utenfor%20organisasjonen.>

Cappelen og Røed Larsen. Økonomisk utvikling og verdiskaping, i Hundre års ensomhet? Norge og Sverige 1905-2005 (Rein Bore red.). Statistisk sentralbyrå 2005.

<https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa69/sa69.pdf>

Juul Bjerke. Langtidslinjer i norsk økonomi 1865-1960, Samfunnsøkonomiske studier nr. 16, Statistisk sentralbyrå 1960.

https://www.ssb.no/historisk-statistikk/sokeresultat/attachment/inline/bbcd60bd-1799-4b52-be32-801ef668646f:5ec82f439fc1f878a76adc44170c48c0e8e6bacc/sos_016.pdf

Hodne og Grytten, Norsk økonomi i det 19. århundre. Fagbokforlaget (2000).

Hodne og Grytten, Norsk økonomi i det 20. århundre. Fagbokforlaget (2002).

Appendix A: Eksport og import for figurer i avsnitt 7

Figurene i avsnitt 7 foran viser totaltall for varehandelen i prosent av den totale varehandel for de land med de høyeste andeler – for de ulike epoker. I dette vedlegget er de samme figurene vist for hhv. eksport og import. Figurene under har den samme nummerering som i avsnitt 7. For eksport er det i tillegg angitt med bokstaven A, og for import B. Kildene for alle figurene de samme som for figurene i avsnitt 7:

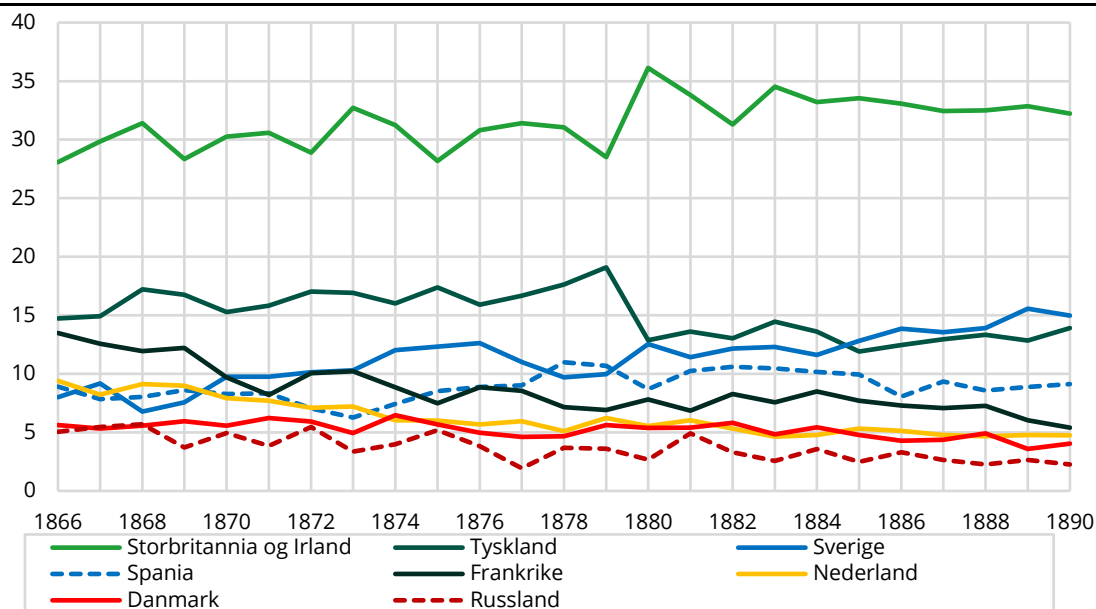
Statistikkbanktabellene:

[08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel \(mill. kr\) 1988 – 2024](#)

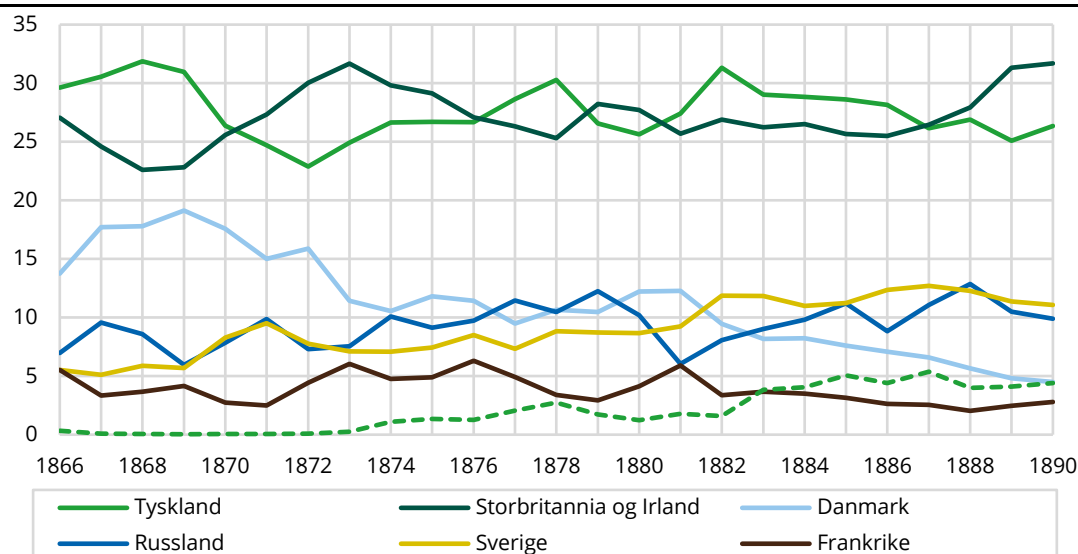
[14519: Utenrikshandel med varer, etter varegruppe \(en-, to- og tresifret SITC rev. 2\) og land/verdensdel \(1 000 kr\) \(avslutta serie\) 1976 - 1987](#)

[13625: Utenrikshandel med varer, etter land \(1000 kr\) \(avslutta serie\) 1866 – 1975.](#)

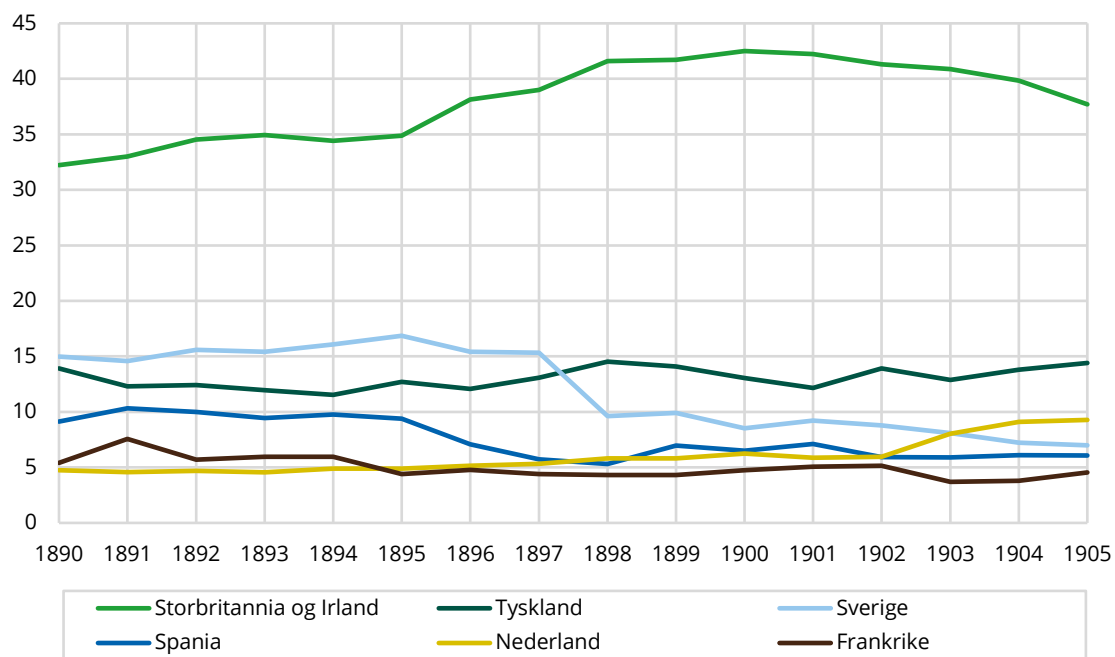
Figur 7.1A Prosentvise andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1866-1890

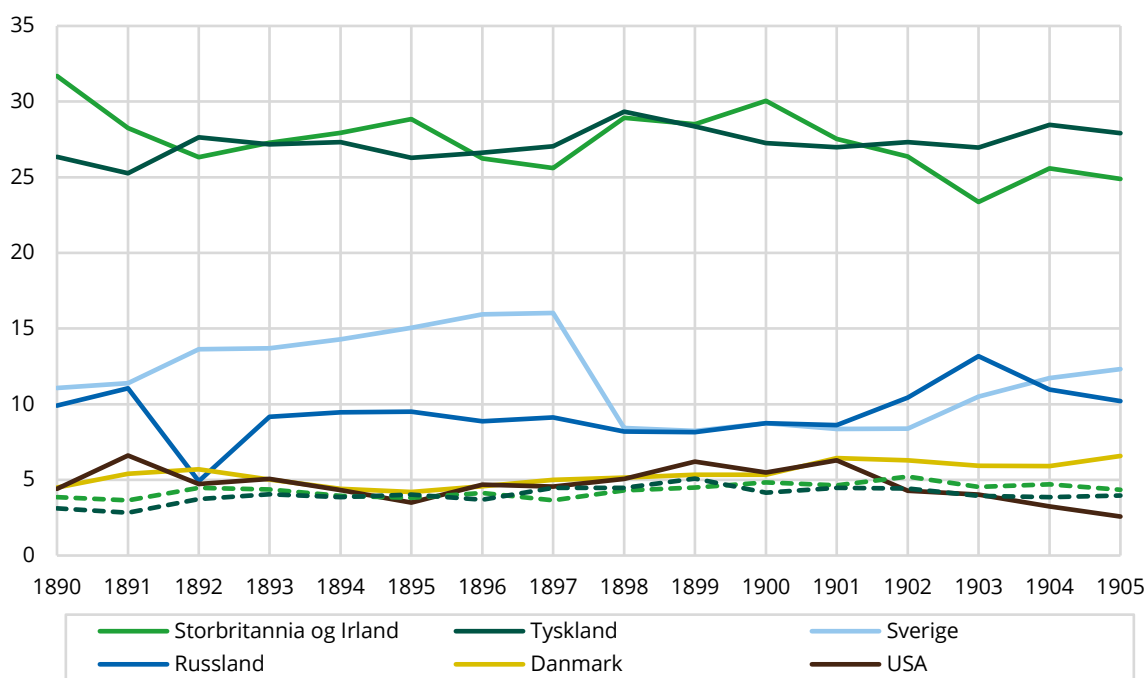
Figur 7.1B Prosentvise andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1866-1890

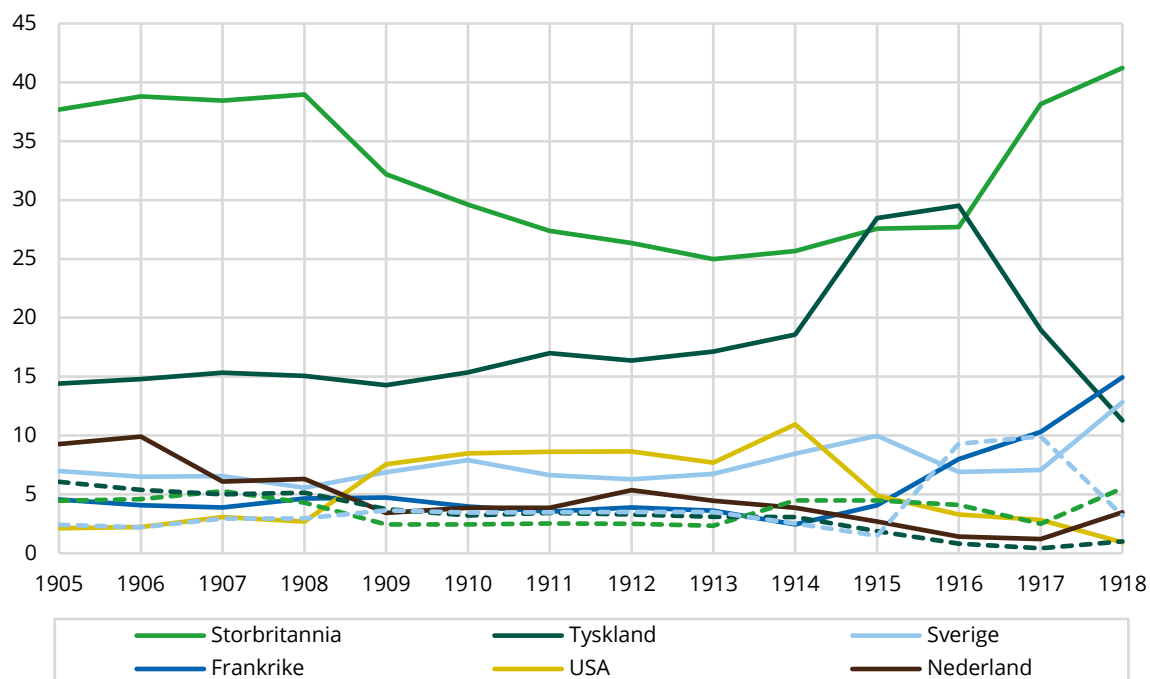
Figur 7.2A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1890-1905

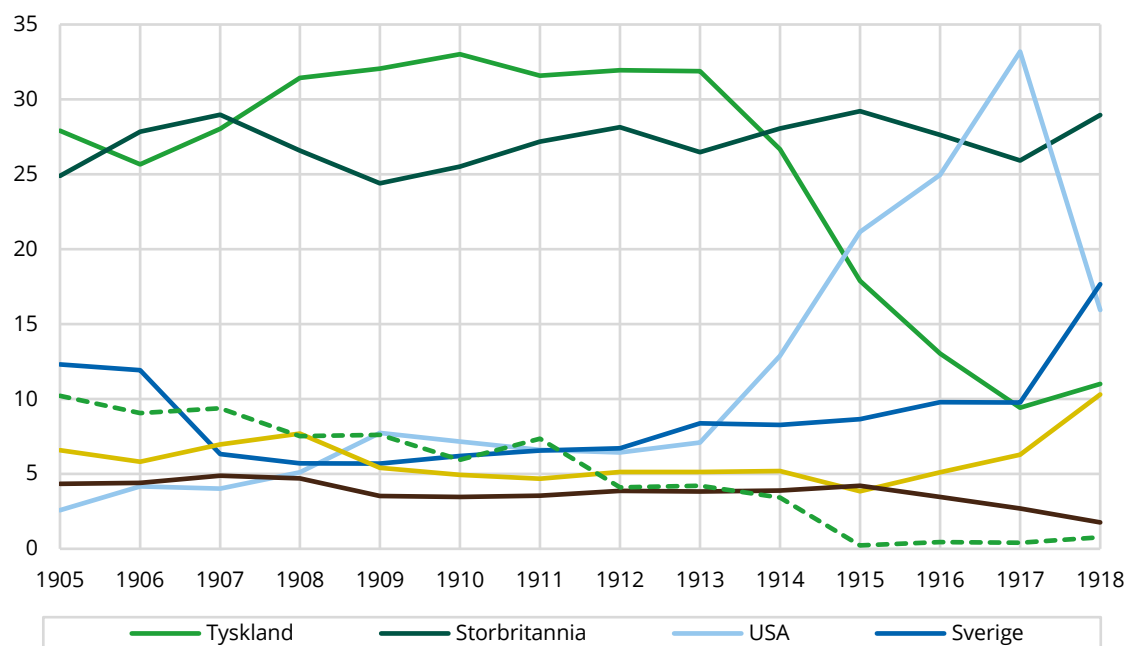
Figur 7.2B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1890-1905

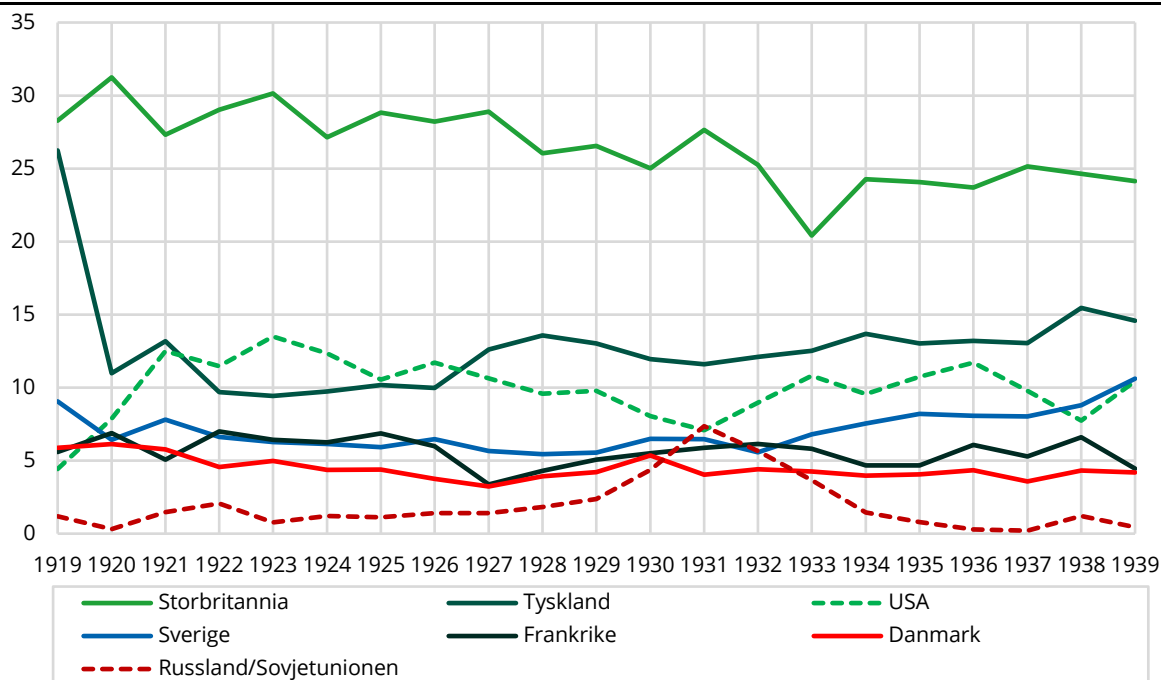
Figur 7.3A Prosentvise andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1905-1919

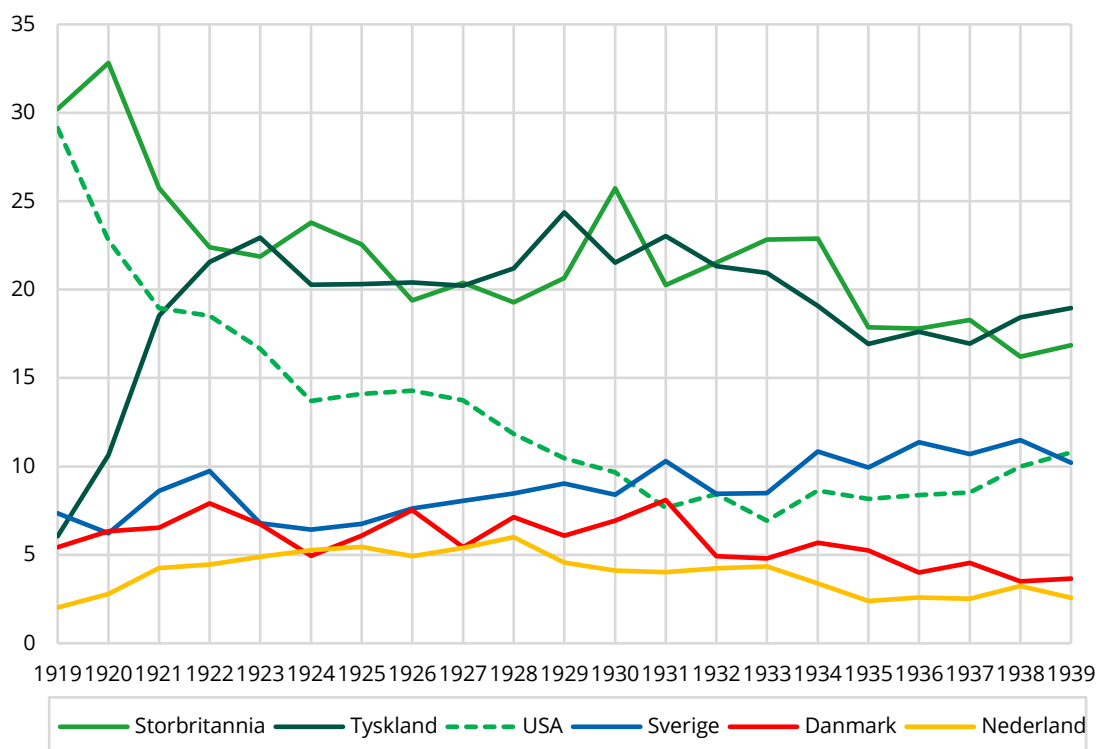
Figur 7.3B Prosentvise andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1905-1919

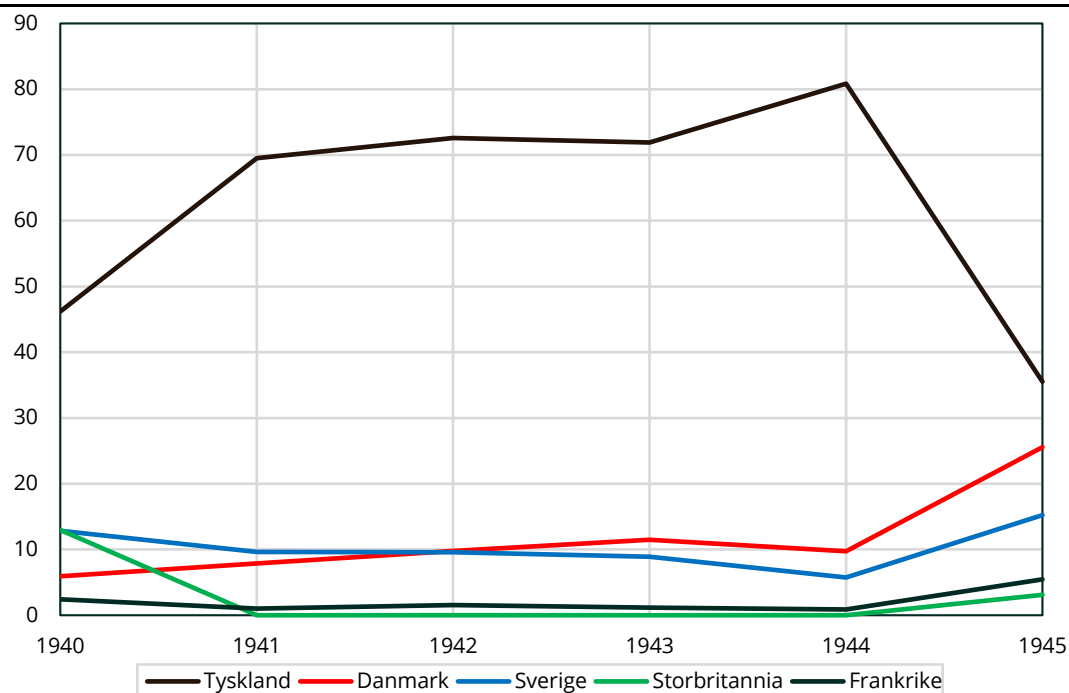
Figur 7.4A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1919-1939

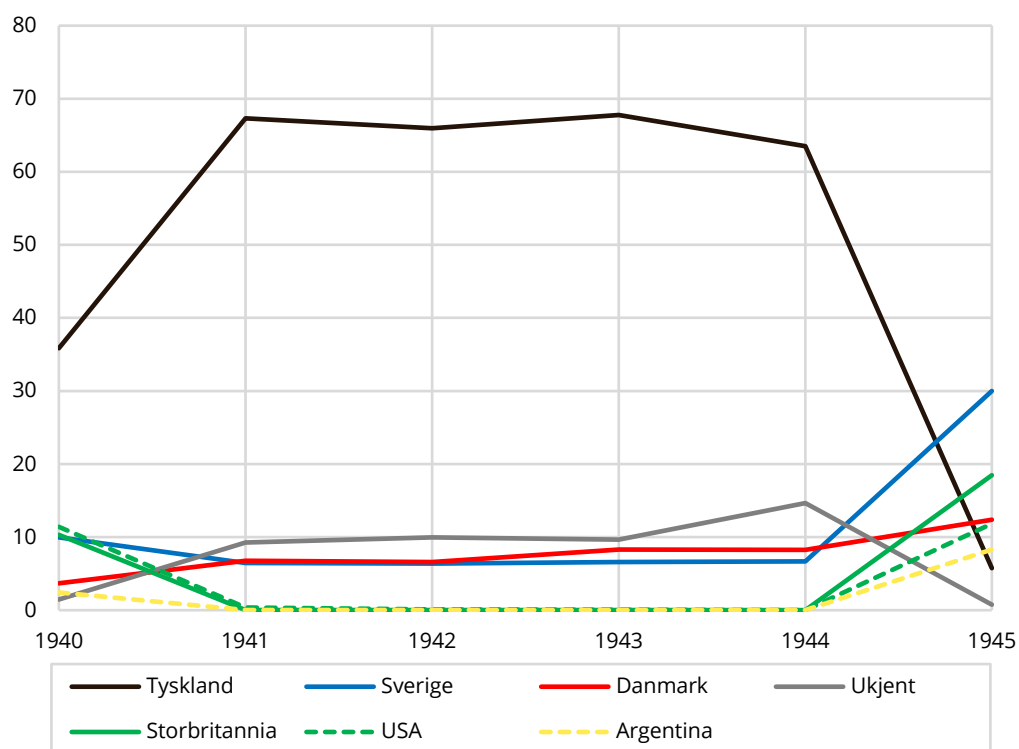
Figur 7.4B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1919-1939

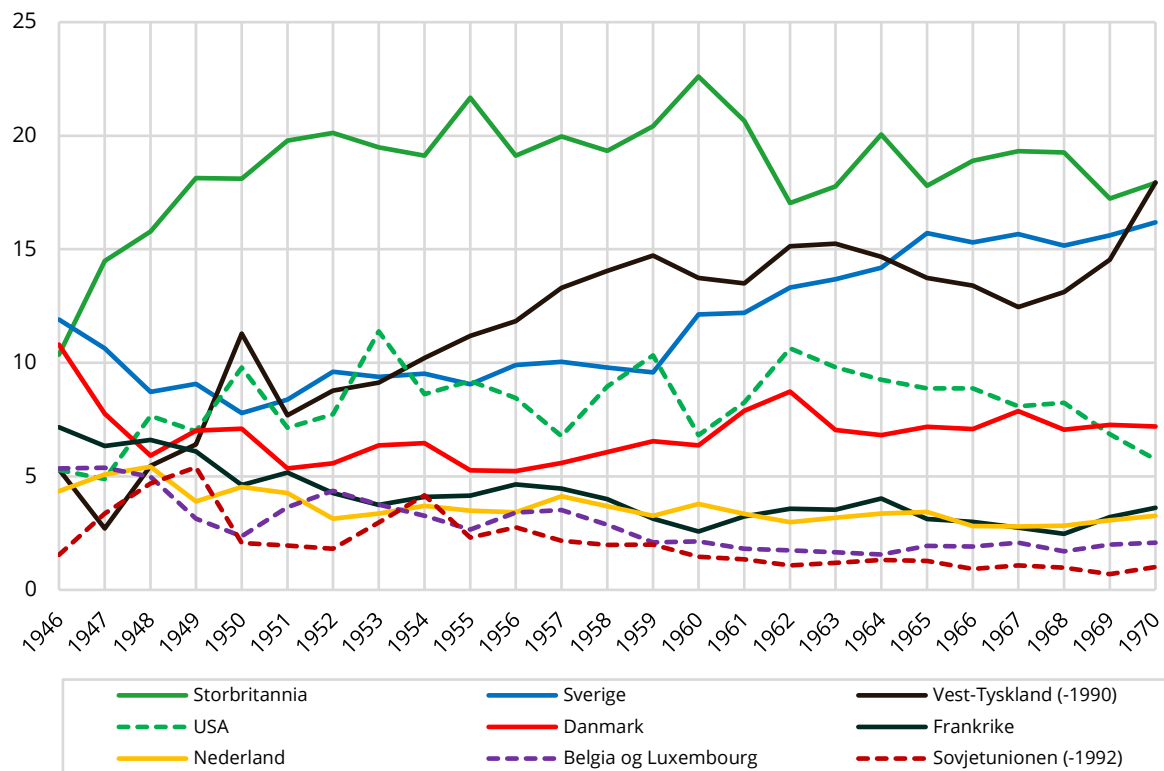
Figur 7.5A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1940-1945

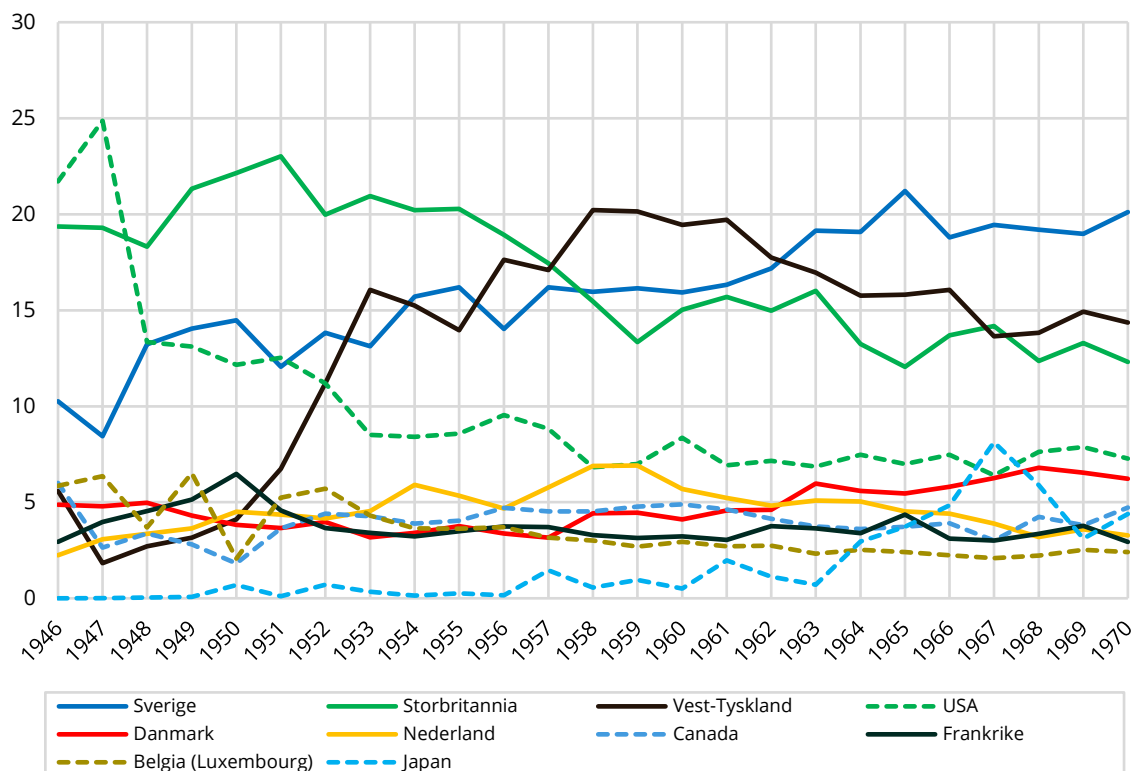
Figur 7.5B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1940-1945

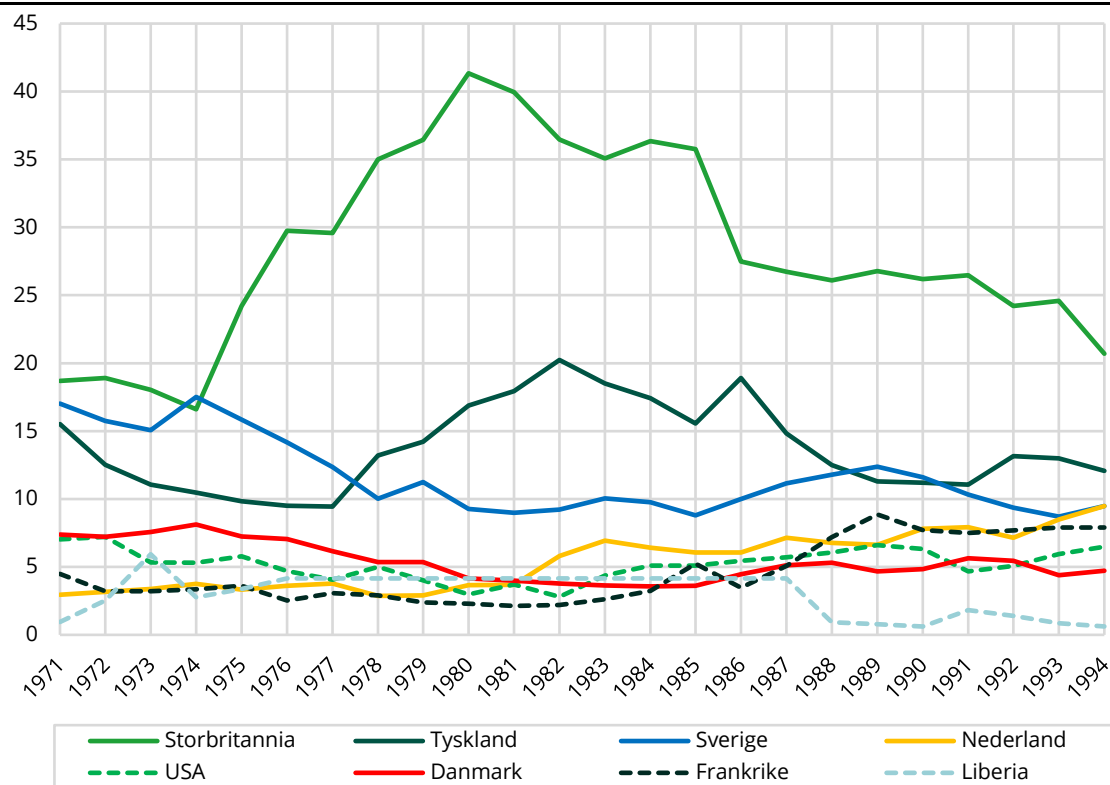
Figur 7.6A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1946-1970

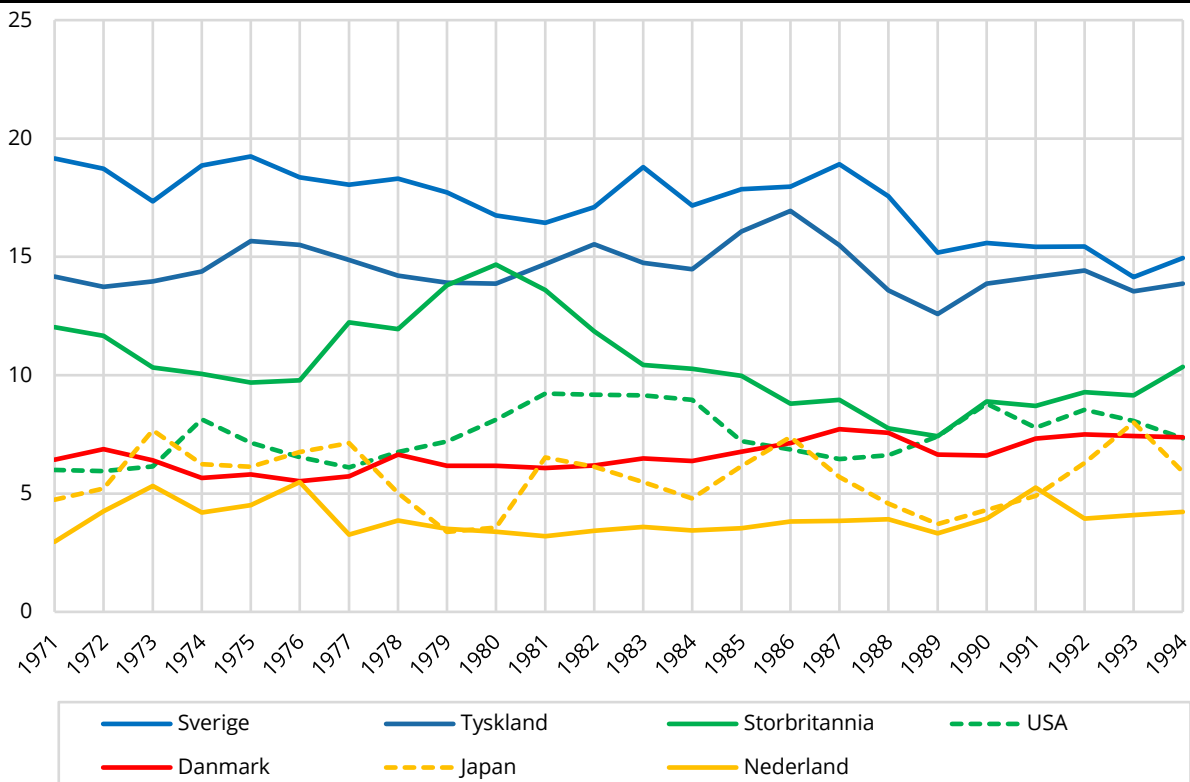
Figur 7.6B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1946-1970

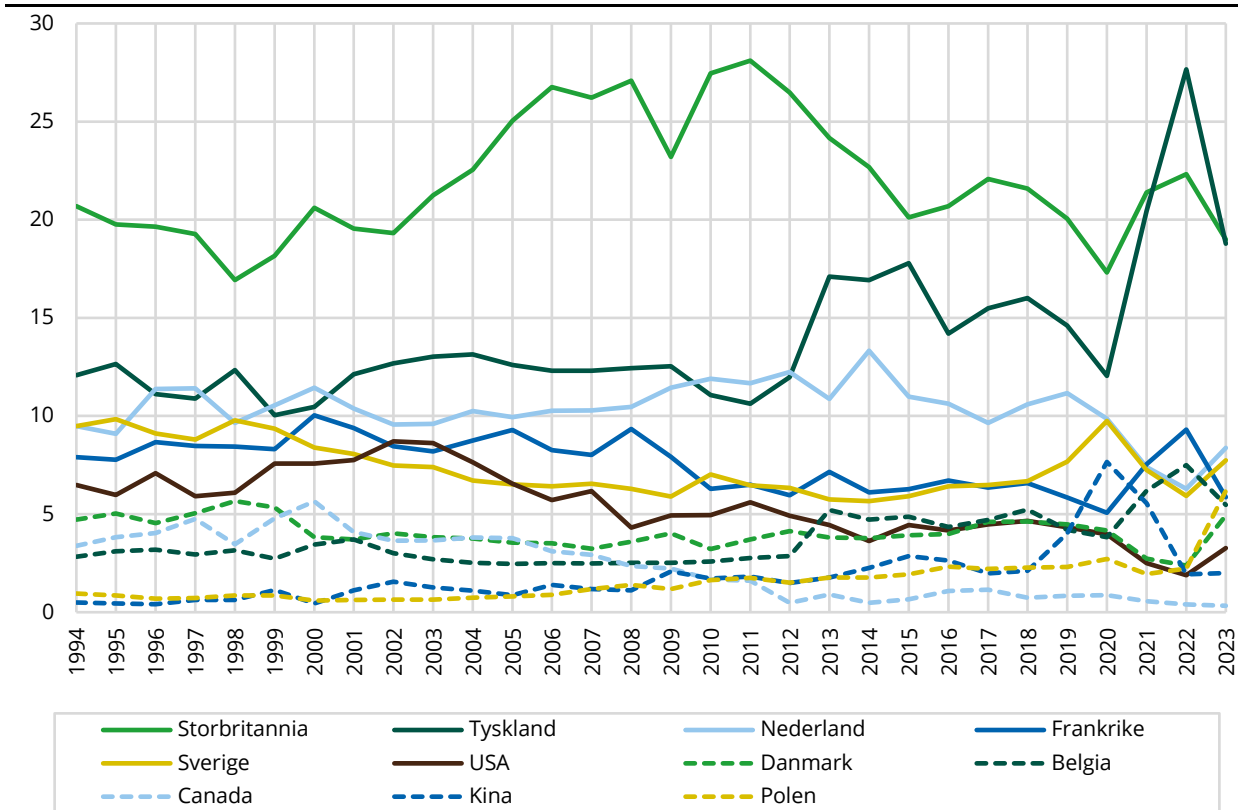
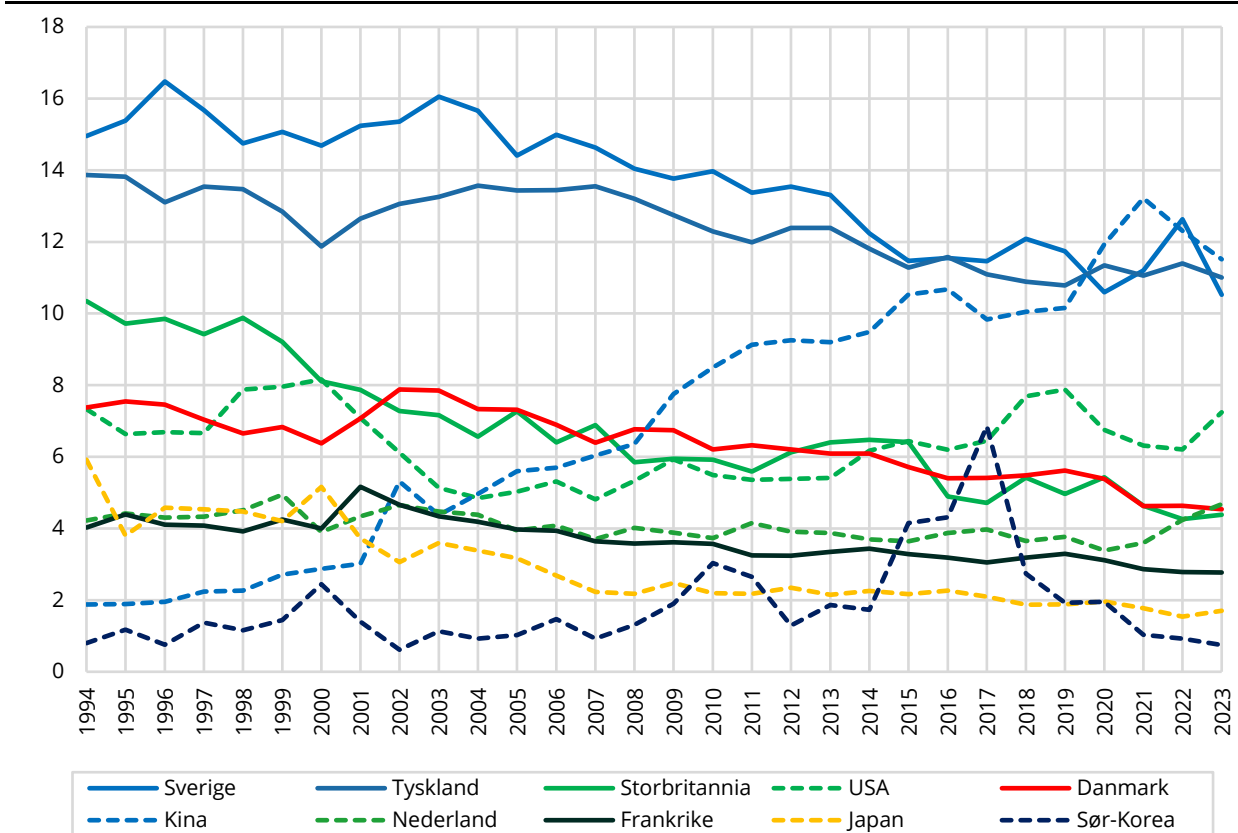

Figur 7.7A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1971-1994

Figur 7.7B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1971-1994

Figur 7.8A Prosentvisse andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1994-2023

Figur 7.8B Prosentvisse andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1994-2023

Figurregister

Figur 2.1	Norges eksport og import av varer, prosent av BNP. 1866-2023.....	10
Figur 2.2	Handelsbalanse for varer (UVH) og handelsbalanse for varer og tjenester (NR) i prosent av BNP, 1866-2023	11
Figur 3.1	Historiske valutakurser 1866-2024. Venstre akse, kurser per 1 enhet i NOK: GBP, USD, EURO. Høyre akse, kurser per 100 enheter i NOK: DEM, SEK, FRF.....	13
Figur 4.1	Total varehandel (eksport + import), prosentvis andel av total verdi per verdensdel, 1866-2024	15
Figur 5.1	Total verdi av norsk varehandel fordelt på sentrale land, prosent. 1866-2023	17
Figur 5.2	Land rangert blant topp 10 i minst 2 år, maksimalt 158 år. Grunnlag for rangering - prosentvis andeler av total verdi av varehandelen, 1866-2023	18
Figur 5.3	Land rangert etter gjennomsnittlige prosentvis andeler av total verdi (eksport + import) av varehandelen, 1866-2023	18
Figur 6.1	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med ulike Europeiske områder og andre verdensdeler, utvalgte år.....	20
Figur 7.1	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1866-1890.....	21
Figur 7.2	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1890-1905.....	22
Figur 7.3	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1905 – 1919.....	23
Figur 7.4	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1919 – 1939	25
Figur 7.5	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1940 – 1945	26
Figur 7.6	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne + Japan, 1946 – 1970	27
Figur 7.7	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne, 1971 – 1994	28
Figur 7.8	Prosentvis andeler av total verdi av norsk varehandel med de 5 største handelspartnerne + Kina, 1994 – 2023	29
Figur 7.1A	Prosentvis andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1866-1890	34
Figur 7.1B	Prosentvis andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1866-1890	34
Figur 7.2A	Prosentvis andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1890-1905	35
Figur 7.2B	Prosentvis andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1890-1905	35
Figur 7.3A	Prosentvis andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1905-1919	36
Figur 7.3B	Prosentvis andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1905-1919	36
Figur 7.4A	Prosentvis andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1919-1939	37
Figur 7.4B	Prosentvis andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1919-1939	37
Figur 7.5A	Prosentvis andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1940-1945	38
Figur 7.5B	Prosentvis andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1940-1945	38

Figur 7.6A	Prosentvise andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1946-1970	39
Figur 7.6B	Prosentvise andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1946-1970	39
Figur 7.7A	Prosentvise andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1971-1994	40
Figur 7.7B	Prosentvise andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1971-1994	40
Figur 7.8A	Prosentvise andeler av total verdi av norsk eksport av varer med utvalgte land, 1994-2023	41
Figur 7.8B	Prosentvise andeler av total verdi av norsk import av varer med utvalgte land, 1994-2023	41

Tabellregister

Tabell 2.1	Handelsbalansen for varer basert på utenrikshandelsstatistikken med varer med noen av de mest sentrale handelspartnere har vært i noen utvalgte år i perioden fra 1866 - 2023, målt i prosent av BNP.	12
Tabell 6.1	Utvikling i EUs og EFTAs medlemmer.....	19
Tabell 6.2	Prosentvise andeler av samlet varehandel mellom Norge og hhv. EU og EFTA, utvalgte år.	20
Tabell 7.1	10 største land målt ved prosentvise andeler av verdien av total varehandel i hhv. 1866 og 2023	30
Tabell 7.2	Land blant topp 10 målt ved prosentvise andeler av verdien av total varehandel i både 1866 og 2023	30